

WETLANDS GREEN LIFE

LIFE21 IPE/PL/069640

Metodyki

1310		Śródlądowe błotniste solniska z solirodkiem (<i>Salicornion ramosissimae</i>)		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Stosunek powierzchni płatów siedliska do potencjalnej powierzchni siedliska na stanowisku	Procentowa ocena sumarycznej powierzchni płatów siedliska w stosunku do potencjalnej powierzchni siedliska na stanowisku	Platy siedliska zajmują łącznie 75-100% potencjalnej powierzchni siedliska	Platy siedliska zajmują łącznie 50-75% potencjalnej powierzchni siedliska	Platy siedliska zajmują łącznie <50% potencjalnej powierzchni siedliska
*Gatunki charakterystyczne	Pokrycie solirodu zielnego <i>Salicornia europaea</i>	Soliród zielny pokrywa 50-100% łącznej powierzchni płatów siedliska	Soliród zielny pokrywa 25-50% łącznej powierzchni płatów siedliska	Soliród zielny pokrywa poniżej 25% łącznej powierzchni płatów siedliska
Gatunki dominujące	Wymienić (polska i łacińska nazwa) dominujące gatunki roślin wraz z % pokryciem.	Dominuje soliród zielny przy pokrywaniu warstwy C 50-100%, mogą towarzyszyć inne halofty	Dominuje soliród zielny przy pokrywaniu warstwy c 25-50%, towarzyszą inne halofty lub współdominuje soliród i inne halofty przy wyższym pokrywaniu roślinności	Dominuje soliród zielny przy pokrywaniu warstwy c <25%, mogą towarzyszyć inne halofty lub współdominuje soliród i inne halofty przy wyższym pokrywaniu roślinności, towarzyszą gatunki indyferentne i glikofity m.in. Wyraża ekspansja trzciny
Obce gatunki inwazyjne	Wymienić (polska i łacińska nazwa) podać pokrycie w %	Brak lub udział gatunków obcych <10%	Udział gatunków obcych 10-25%	Udział gatunków obcych >25%
*Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	Wymienić (polska i łacińska nazwa) podać pokrycie w %	Brak lub udział gatunków ekspansywnych <10%	Udział gatunków ekspansywnych 10-25%	Udział gatunków ekspansywnych >25%
*Struktura przestrzenna płatów siedliska	Opisać stopień rozproszenia płatów siedliska, ich wielkość oraz odległości między nimi	Platy siedliska rozproszone, wykształcone w promieniu kilkuset metrów od wypływu solanki	Platy siedliska rozproszone, wykształcone w promieniu kilkudziesięciu metrów od wypływu solanki	Platy siedliska rozproszone, wykształcone w promieniu kilku metrów od wypływu solanki
*Zasilanie wodami słonymi	Ocenie podlegają: intensywność zasilania siedliska w wodę słoną, trwałość i regularność zasilania, poziom zasolenia wody, stopień zmeliorowania siedliska i terenów przyległych oraz źródło zasolenia (naturalne, antropogeniczne)	Swobodny wypływ/ dopływ/ podsiąkanie solanki, rozlewanie się i stagnowanie wody słonej, wysokie zasolenie	Zasilanie w słoną wodę ograniczone przez osuszenie siedliska, ograniczony dopływ, rozcieńczanie solanki przez wylewy rzeki lub w wyniku ingresji słabiej zasolonych wód morskich, prowadzące do degeneracji siedliska	Czynniki osłabiające zasilanie w słoną wodę jak w U1, ale o większym natężeniu, prowadzące do degradacji siedliska
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

1310	Śródlądowe błotniste solniska z solirodkiem (<i>Salicornion ramosissimae</i>)
------	---

Gatunki charakterystyczne:

- Aster solny *Aster tripolium*
- Babka nadmorska *Plantago maritima*
- Babka Wintera *Plantago winteri*
- Łoboda oszczepowata typowa *Atriplex prostrata subsp. prostrata var. salina*
- Mannica nadmorska *Puccinellia maritima*
- Mannica odstająca *Puccinellia dystans*
- Mlecznik nadmorski *Glaux maritima*
- Muchotrzew solniskowy *Spergularia salina*
- Sit Gerarda *Juncus gerardi*
- Sitowiec nadmorski *Bolboschoenus maritimus*
- Soliród zielny *Salicornia europaea*
- Świbka morska *Triglochin maritimum*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- Mietlica rozlogowa *Agrostis stolonifera*
- Trzcina pospolita *Phragmites australis*

Nazwa zbiorowiska:

- Puccinellio distantis-Salicornietum brachystachyae*

1330		Solniska nadmorskie (<i>Glauco-Puccinellietalia</i> część - zbiorowiska nadmorskie)			
Nazwa parametru / wskaźnika		DEFINICJA	Waloryzacja		
			Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi	
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko w płacie	Procentowa ocena powierzchni zajętej przez siedlisko w płacie. Możliwe są odstępstwa, zwłaszcza przy zasilaniu przez solankę i odmiennej strukturze przestrzennej płatów siedliska. Ma to znaczenie tylko na typowych solniskach nadmorskich, może mijać się z celem przy naturalnie rozproszonej strukturze płatów roślinności halofilnej, uwarunkowanej punktowym lub liniowym wpływem solanki.	Siedlisko zajmuje 75-100% płata	Siedlisko zajmuje 50-75% płata	Siedlisko zajmuje <50% płata	
Gatunki charakterystyczne*	Przy ocenie należy uwzględnić udział procentowy halofitów obligatoryjnych i fakultatywnych. Przedziały można zanizzyć ze względu na naturalną liczną obecność niektórych "bazowych" gatunków indyferentnych i glikofitów, głównie: mietlicy rozłogowej (<i>Agrostis stolonifera</i>), pięciornika gęsiego (<i>Potentilla anserina</i>), kostrzewy czerwonej (<i>Festuca rubra</i>), ponikla jednoprzysadkowego (<i>Eleocharis uniglumis</i>).	Halofty i "bazowe" gatunki indyferentne pokrywają 40-100% łącznej powierzchni płatów siedliska	Halofty i "bazowe" gatunki indyferentne pokrywają 20-40% łącznej powierzchni płatów siedliska	Halofty i "bazowe" gatunki indyferentne pokrywają <20% łącznej powierzchni płatów siedliska	
Gatunki dominujące*	Przy ocenie należy uwzględnić pokrywanie roślinności oraz relacje ilościowe różnych grup gatunków.	Halofty dominują lub współdominują z „bazowymi”, gatunkami indyferentnymi.	Dominują gatunki indyferentne.	Dominują glikofity, m.in. wyraźna ekspansja trzciny.	
Obce gatunki inwazyjne	Obce gatunki inwazyjne mogą występować tylko sporadycznie (obecnie nie stwierdzono w płatach siedliska)	Brak lub udział gatunków obcych <10%	Udział gatunków obcych 10- 25%	Udział gatunków obcych >25%	
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Główne gatunki ekspansywne wkraczające na słone łąki: na najwilgotniejszych siedliskach: trzcina pospolita (<i>Phragmites australis</i>); na mniej wilgotnych: perz właściwy (<i>Elymus repens</i>) i śmialek darniowy (<i>Deschampsia caespitosa</i>); na siedliskach zbyt intensywnie wypasanych-sit rozpięzchły (<i>Juncus effusus</i>); w przypadku murszenia siedlisk także gatunki nitrofilne: ostrożeń polny (<i>Cirsium arvense</i>), pokrzywa zwyczajna (<i>Urtica dioica</i>).	Brak lub udział gatunków ekspansywnych <10%	Udział gatunków ekspansywnych 10-25%	Udział gatunków ekspansywnych>25%	
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	Procentowy udział krzewów i gatunków drzewiastych w płacie. Udział gatunków drzewiastych powinien być sporadyczny.	Brak lub udział gatunków drzewiastych <5%	Udział gatunków drzewiastych 5-15%.	Udział gatunków drzewiastych >15%.	
Struktura przestrzenna płatów siedliska	Ocena układu przestrzennego płatów siedliska, przy czym charakterystyczny jest pasowy układ wzdłuż wybrzeża, zgodnie z gradientem zasolenia i wilgotności. W przypadku siedlisk położonych w strefie przybrzeżnej, ale zasilanych głównie lub wyłącznie solanką, typowy układ roślinności jest mozaikowy.	Mozaikowy lub pasowy układ roślinności zgodnie z gradientem zasolenia lub wilgotności.	Nie w pełni zrealizowany mozaikowy lub pasowy układ roślinność.	Płaty roślinności halofilnej silnie rozproszone i izolowane.	
Zasilanie wodami słonymi*	Ocenie podlegają: intensywność zasilania solnisk w słoną wodę, trwałość i regularność zasilania, poziom lustra wód gruntowych, stopień zasolenia wód gruntowych i powierzchniowych, stopień i charakter zmeliorowania stanowiska.	Swobodny dopływ/ wypływ/ podsiąkanie i rozlewanie się słonej wody, wysokie zasolenie.	Zasilanie w słoną wodę ograniczone przez meliorację siedliska, wały przeciwpowodziowe itp., prowadzące do degeneracji siedliska.	Czynniki osłabiające zasilanie w słoną wodę jak U1, ale o większym natężeniu, prowadzące do degradacji siedliska.	

1330	Solniska nadmorskie (<i>Glauco-Puccinellietalia</i> część - zbiorowiska nadmorskie)			
Ogólnie struktura i funkcje	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	
Perspektywy ochrony	Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	
Ocena ogólna	Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2	

*wskaźniki kardynalne

Gatunki charakterystyczne:

- Aster solny *Aster tripolium*
- Babka lancetowata *Plantago lanceolata*
- Babka nadmorska *Plantago maritima*
- Babka pierzasta *Plantago coronopus*
- Babka wielonasienna *Plantago intermedia*
- Babka Wintera *Plantago winteri*
- Babka zwyczajna *Plantago major*
- Brodawnik jesienny *Leontodon autumnalis*
- Centuria nadbrzeżna *Centaurium litorale*
- Centuria nadobna *Centaurium pulchellum*
- Firletka poszarpana *Lychnis flos-cuculi*
- Jarnik solankowy *Samolus valerandi*
- Jaskier jadowity *Ranunculus sceleratus*
- Komonica wąskolistna *Lotus tenuis*
- Komosa czerwona *Chenopodium rubrum*
- Komosa sina *Chenopodium glaucum*
- Koniczyna rozdęta *Trifolium fragiferum*
- Kostrzewa czerwona *Festuca rubra*
- Kostrzewa trzcinowata *Festuca arundinacea*
- Łoboda ośczepowata typowa *Atriplex prostrata* subsp. *prostrata* var. *salina*
- Mannica odstająca *Puccinellia distans*
- Mietlica rozlogowa *Agrostis stolonifera*
- Mlecch polny *Sonchus arvensis* subsp. *arvensis*
- Mlecznik nadmorski *Glaux maritima*
- Muchotrzew solniskowy *Spergularia salina*
- Oczeret Tabernamontana *Schoenoplectus tabernaemontani*
- Oman łąkowy *Inula britannica*
- Ostrzew rudy *Blysmus rufus*
- Ostrzew spłaszczony *Blysmus compressus*
- Perz właściwy *Elymus repens*
- Pięciornik gęsi *Potentilla anserina*
- Ponikło błotne *Eleocharis palustris*
- Ponikło jednoprzysadkowe *Eleocharis uniglumis*
- Sit członowaty *Juncus articulatus*
- Sit dwudzielnny *Juncus bufonius*
- Sit Gerarda *Juncus gerardi*
- Sit żabi *Juncus ranarius*
- Sitowiec nadmorski *Bolboschoenus maritimus*
- Soliród zielny *Salicornia europaea*
- Świbka morska *Triglochin maritimum*
- Trzcina pospolita *Phragmites australis*
- Turzyca niby-lisia *Carex cuprina*
- Turzyca odległokłosa *Carex distans*
- Zagorzalek późny *Odontites serotina*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- Perz właściwy *Elymus repens*
- Sit rozpięzchły *Juncus effusus*
- Trzcina pospolita *Phragmites australis*
- Śmialek darniowy *Deschampsia caespitosa*
- Ostrożeń polny *Cirsium arvense*
- Pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*

Nazwa zbiorowiska:

- *Juncetum gerardi*
- *Junco-Salmoletum valerandi*
- *Puccinellio-Spergularietum salinae*

1340	Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwały (<i>Glauco-Puccinellietalia</i> część - zbiorowiska śródlądowe)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko w płacie*	Procent powierzchni zajętej przez siedlisko w płacie (z dokładnością do 10%). Płaty mogą stanowić zwarty kompleks w obrębie typu 1340 lub tworzyć porozrzucane, drobne fragmenty, np. w mikroobniżeniach w obrębie innych łąk. Preferowany jest duży stopień zwarcia płatów i duże pokrycie. Silna fragmentacja znacząco obniża szanse utrzymania słonych muraw.	Powyżej 75% powierzchni danego płata zajmuje siedlisko 1340.	Powierzchnia płatów siedliska na stanowisku wynosi 50–75% powierzchni stanowiska	Powierzchnia płatów siedliska na stanowisku jest mniejsza od 50% powierzchni stanowiska.
Gatunki charakterystyczne*	Wymienić wraz z pokryciem w % (nazwa polska i łacińska). Halofity obligatoryjne.	Udział halofitów >9 gatunków, pokrywanie poszczególnych gatunków halofitów obligatoryjnych>25% (1-2 gatunki)	Sytuacje pośrednie	Udział halofitów <7 gatunków, niektóre gatunki występują sporadycznie
Gatunki dominujące*	Ze względu na udział dwóch grup gatunków na solniskach: halofitów i gatunków towarzyszących (glikofitów) należy wymieniać gatunki o pokrywaniu ≥10% w obu grupach.	Halofity dominują lub współdominują z gatunkami towarzyszącymi, glikofity o udziale typowym dla haloofilnych zespołów roślinnych	Sytuacje pośrednie	Dominują glikofity, żaden z halofitów nie osiąga pokrywania ponad 10%, glikofity o udziale wyższym niż w typowych zespołach haloofilnych (np. dominacja <i>Phragmites australis</i> bądź <i>Elymus repens</i>)
Obce gatunki inwazyjne	Wymienić (polska i łacińska nazwa), podać przybliżone pokrycie w %. Wskaźnik dotyczy gatunków obcych geograficznie.	Brak obcych gatunków inwazyjnych lub mniej niż 25% badanego płata jest pokryte przez obce gatunki inwazyjne	25–50% pokrycia	>50% pokrycia
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Wymienić wraz z pokryciem % (polska i łacińska nazwa).	Udział trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> , ewentualnie innych gatunków ekspansywnych <25% pokrycia	Udział na stanowisku trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> , ewentualnie innych gatunków 25–50% pokrycia lub obecność płatów o udziale >50%	Udział na stanowisku trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> , ewentualnie innych gatunków >50% pokrycia
Ekspansja krzewów i podrośtu drzew	Wymienić gatunki krzewów i podrośtu drzew (nazwa polska i łacińska) wraz z sumarycznym pokryciem	Brak lub pojedyncze okazy	Nasadenia drzew	Obecność młodnika bądź drzewostanu
Struktura przestrzenna płatów siedliska	Opisać układ roślinności - dla solnisk typowy jest mozaikowy, albo pasowy w gradiencie zasolenia, bądź też łagodne przejścia pomiędzy poszczególnymi płatami w gradiencie zasolenia i wilgotności.	Mozaikowy lub pasowy układ roślinności – łagodne przejścia między płatami w gradiencie zasolenia, wilgotności czy wydeptywania	Nie w pełni realizowany mozaikowy lub pasowy układ roślinności	Płaty roślinności haloofilnej izolowane są od siebie na stanowisku
Zasilanie wodami słonymi*	Obecność, rodzaj (płynące/stagnujące), przepływ lub objętość zbiornika, wielkość zasolenia w dS/m	Brak oznak sygnalizujących spadek zasolenia na stanowisku, swobodny dopływ i podsiąkanie słonych wód, EC e >4 dS/m	Wyraźne oznaki spadku zasolenia, zasolenie wyraźnie niższe niż wcześniej podawane, zasilanie w słoną wodę ograniczone przez osuszanie siedliska, rowy, wały itp.	Zupełny lub prawie zupełny zanik oznak zasolenia, ECe <4 dS/m, czynniki osłabiające zasilanie wodami słonymi jak w U1, tylko o większym natężeniu

1340	Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwały (<i>Glauco-Puccinellietalia</i> część - zbiorowiska śródlądowe)			
Ogólnie struktura i funkcje	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	
Perspektywy ochrony	Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	
Ocena ogólna	Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2	

*wskaźniki kardynalne

Gatunki charakterystyczne:

- Aster solny *Aster tripolium*
- Brodawnik różnoowocowy *Leontodon taraxacoides*
- Centuria nadobna *Centaureum pulchellum*
- Komonicznik skrzydłatostrąkowy tegi *Tetragonolobus maritimus* subsp. *siliquosus*
- Komonica wąskolistna *Lotus tenuis*
- Koniczyna rozdęta *Trifolium fragiferum*
- Kostrzewa trzcinowata *Festuca arundinacea*
- Łoboda oszczepowata typowa *Atriplex prostrata* subsp. *prostrata* var. *salina*
- Mannica odstająca *Puccinellia distans*
- Mlecznik nadmorski *Glaux maritima*
- Muchotrzew solniskowy *Spergularia salina*
- Nostrzyk żąbkowany *Melilotus dentatus*
- Oczeret Tabernemontana *Schoenoplectus tabernaemontani*
- Prawosław lekarski *Althaea officinalis*
- Sit Gerarda *Juncus gerardi*
- Sit żabi *Juncus ranarius*
- Sitowiec nadmorski *Bolboschoenus maritimus*
- Soliród zielny *Salicornia europaea*
- Świbka morska *Triglochin maritimum*
- Turzyca odległokłosa *Carex distans*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- Perz właściwy *Elymus repens*
- Sit rozpierzchły *Juncus effusus*
- Trzcina pospolita *Phragmites australis*

Nazwa zbiorowiska:

- Blysmo-Juncetum compressi*
- Potentillo-Festucetum arundinaceae*
- Puccinellio-Spergularietum salinae*
- Triglochino-Glaucetum maritimae*
- zb. *Atriplex prostrata* subsp.*prostrata* var.*salina*
- zb. *Blysmus rufus*
- zb. *Carex distans*

6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko w płacie	Określa się procent powierzchni zajętej przez siedlisko w płacie (z dokładnością do 10%)	80% i więcej	50-80%	poniżej 50%
Struktura przestrzenna płatów siedliska	Określa się stopień fragmentacji siedliska w skali porządkowej (duży, średni, mały stopień fragmentacji) oraz podaje czy ewentualna fragmentacja wynika z uwarunkowań geomorfologicznych ukształtowanie terenu (np łąki na grądzikach), czy z dynamiki roślinności związanej ze zmianą użytkowania lub zmianą warunków edaficznych, np. przesuszeniem, zabagnieniem. Tylko takie sytuacje, w których duża fragmentacja związana jest z ukształtowaniem powierzchni, możemy uznać za właściwe.	brak fragmentacji lub fragmentacja nieznaczna; wyjątek stanowi sytuacja, gdy łąki trzęślicowe w obrębie płata zajmują niewielką powierzchnię i ich fragmentacja wynika z mozaikowości warunków edaficznych.	średni stopień fragmentacji (płaty po kilkanaście arów).	Duży stopień fragmentacji (płaty po kilka arów).
Gatunki typowe*	Podaje się listę gatunków typowych dla siedliska obejmujących gatunki charakterystyczne dla związku <i>Molinion</i> wraz z przybliżonym procentem pokrycia powierzchni przez dany gatunek (z dokładnością do 10%) oraz listę gatunków wyróżniających związek. Wskaźnik służy ocenie typowości składu gatunkowego fitocenozy reprezentujących siedlisko na stanowisku i w obszarze.	liczne gatunki charakterystyczne (≥5) i wyróżniające (≥3) dla związku <i>Molinion</i> .	średnio liczne gatunki charakterystyczne (3-5) i obecne gatunki wyróżniające dla związku <i>Molinion</i> .	nieliczne gatunki charakterystyczne (≤2) i wyróżniające dla związku <i>Molinion</i> .
Gatunki dominujące*	Określa się listę i przybliżony procent pokrycia (z dokładnością do 10%) gatunków współpanujących i panujących (o ilościowości 3 i więcej w skali Braun-Blanqueta).	brak gatunków o pokryciu powyżej 50%; współpanują gatunki łąkowe, charakterystyczne dla klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i> , w tym przede wszystkim gatunki typowe dla siedliska.	obecne gatunki dominujące (pokrycie powyżej 50%); dominują gatunki łąkowe, charakterystyczne dla klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i> .	wśród dominantów (pokrycie powyżej 50%) obecne gatunki ekologicznie obce dla siedliska
Obce gatunki inwazyjne	Podaje się łączne pokrycie oraz listę gatunków obcych geograficznie uznanych w Polsce za inwazyjne wraz z szacunkowym procentem pokrycia każdego z nich. Występowanie nawet pojedynczych osobników w płacie (ilościowość +) powinna wpłynąć na obniżenie wartości wskaźnika.	brak	pojedyncze osobniki gatunków inwazyjnych lub pokrycie < 5% płata.	pokrycie osobników gatunków inwazyjnych >5% płata.
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	Podaje się łączne pokrycie (w %) oraz listę ekspansywnych gatunków roślin zielnych wraz z pokryciem każdego z nich. Jeśli stopień pokrycia któregośkolwiek z gatunków jest ≥ 2 w skali Braun-Blanqueta, to wartość wskaźnika powinna zostać obniżona.	brak lub gatunki ekspansywne o niewielkim pokryciu (<10%).	gatunki ekspansywne o pokryciu 10 - 30%.	gatunki ekspansywne liczne o znacznym pokryciu (pow. 30%)
Ekspansja krzewów i podrostu drzew*	Podaje się listę gatunków drzew i krzewów zaobserwowanych na powierzchni oraz procent ich pokrycia w poszczególnych warstwach. Określa się także sumaryczne pokrycie krzewów i drzew w poszczególnych warstwach roślinności.	łączne pokrycie w płacie <5%.	łączne pokrycie w płacie 5-20%.	łączne pokrycie w płacie >20%.
Martwa materia organiczna	Należy pomierzyć grubość warstwy nierozłożonej materii organicznej odkładającej się ponad poziomem próchnicznym wykonywany po nacięciu darni nożem . Wartość wskaźnika (w centymetrach) to średnia z dwudziestu pomiarów oraz ich minimum i maksimum.	średnia <2 cm.	średnia 2-5 cm.	średnia >5 cm.

6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)			
Ogólnie struktura i funkcje	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	
Perspektywy ochrony	Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	
Ocena ogólna	Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2	

*wskaźniki kardynalne

Gatunki typowe:

- Biedzeniec mniejszy *Pimpinella saxifraga*
- Bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*
- Czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*
- Drżączka średnia *Briza media*
- Dziewięciornik błotny *Parnassia palustris*
- Goryczuszka błotna *Gentianella uliginosa*
- Goryczuszka gorzkawa *Gentianella amarella*
- Goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*
- Goździk pyszny *Dianthus superbus*
- Komonica skrzydlastostrąkowa *Tetragonolobus maritimus*
- Koniopłoch łąkowy *Silauum silaus*
- Kosaciec syberyjski *Iris sibirica*
- Krwiściąg pospolity *Sanguisorba officinalis*
- Len przeczyszczający *Linum catharticum*
- Mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*
- Nasięźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*
- Okrzyzn łąkowy *Laserpitium prutenicum*
- Olszewnik kminkolistny *Selinum carvifolia*
- Oman wierzbolistny *Inula salicina*
- Przytulia północna *Galium boreale*
- Pięciornik kurze ziele *Potentilla erecta*
- Sierpik barwierski *Serratula tinctoria*
- Trzęślica modra *Molinia caerulea*
- Turzyca filcowata *Carex tomentosa*
- Turzyca żółta *Carex flava*
- Wierzba rokita *Salix rosmarinifolia*

Nazwa zbiorowiska:

- Galietum borealis* Nowiński 1928
- Galio veri-Molinietum*
- Junco-Molinietum* (R. Tx. 1937) Preising in R. Tx. et Preising 1951 em. Pass. 1964
- Molinietum caeruleae*
- Selinio carvifoliae-Molinietum caeruleae* Kuhn 1937

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- Trzcinnik piaszkowy *Calamagrostis epigeios*
- Trzcinnik lancetowaty *Calamagrostis canescens*
- Turzyca drżączkowata *Carex brizoides*
- Ostrożeń polny *Cirsium arvense*
- Śmialek darniowy *Deschampsia caespitosa*
- Perz właściwy *Elymus repens*
- Mozga trzcinowata *Phalaris arundinacea*
- Trzcina pospolita *Phragmites australis*
- Wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*
- Malina właściwa *Rubus idaeus*
- Pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*

Gatunki obce:

- Uczep amerykański *Bidens frondosa*
- Przymiotno kanadyjskie *Conyza canadensis*
- Przymiotno białe *Erigeron annuus*
- Czeremcha amerykańska *Padus serotina*
- Rdestowce *Reynoutria spp.*
- Rudbekia naga *Rudbeckia laciniata*
- Nawłoc kanadyjska *Solidago canadensis*
- Nawłoc późna *Solidago gigantea*
- Tawuła kutnerowata *Spiraea tomentosa*
- Konyza kanadyjska *Conyza canadensis*
- Przenęt biały *Bryonia alba*
- Wierzbownica gruczołowata *Epilobium adenocaulon*

6430		Ziolorośla górskie (<i>Adenostylyon alliariae</i>) i ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadawalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Gatunki charakterystyczne*	Należy podać listę gatunków charakterystycznych wraz z określeniem szacunkowego pokrycia w placie (w dziesiątkach %).	4 i więcej gatunków charakterystycznych	2 lub 3 gatunki charakterystyczne	Brak lub jeden gatunek charakterystyczny
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	Należy podać listę gatunków ekspansywnych roślin zielnych w siedlisku wraz z określeniem szacunkowego pokrycia w placie (w dziesiątkach %).	Gatunki ekspansywne nie występują lub występują na powierzchni mniejszej niż 10%.	Gatunki ekspansywne pokrywają 10-25% powierzchni platu.	Gatunki ekspansywne pokrywają ponad 25% powierzchni platu.
Bogactwo gatunkowe	Należy podać szacunkową liczbę gatunków roślin naczyniowych w placie. Nie należy uwzględniać gatunków inwazyjnych.	Powyżej 20 gatunków w placie	10 do 20 gatunków w placie	Poniżej 10 gatunków w placie
Obce gatunki inwazyjne	Należy podać listę obcych gatunków inwazyjnych wraz z określeniem szacunkowego pokrycia w placie (w dziesiątkach %).	Brak gatunków inwazyjnych.	Obce gatunki inwazyjne pokrywają poniżej 1% powierzchni.	Obce gatunki inwazyjne pokrywają ponad 1% badanej powierzchni.
Naturalność koryta rzeczego (brak regulacji)	Należy opisać charakter koryta rzeczego. Wskaźnik zastosować również w przypadku górskich ziolorośli przy ciekach wodnych - wówczas należy opisać charakter cieku.	Brak	Ślady dawnej regulacji	Ciek uregulowany
Naturalny kompleks siedlisk	Należy opisać charakter roślinności w otoczeniu siedliska na stanowisku.	W otoczeniu siedliska znajdują się zbiorowiska naturalne.	W otoczeniu siedliska znajdują się zbiorowiska półnaturalne.	W otoczeniu siedliska znajdują się zbiorowiska synantropijne.
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

Gatunki charakterystyczne:

Ziolorośla górskie:

- Ciemnężycza zielona *Veratrum lobelianum*
 - Dzięgiel litwor *Angelica archangelica*
 - Gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*
 - Jaskier platanolistny *Ranunculus platanifolius*
 - Lepięznik biały *Petasites albus*
 - Lepięznik wyłysiały *Petasites kablikianus*
 - Oset łopianowaty *Carduus personata*
 - Rzeżucha gorzka *Cardamine amara*
- Starzec górski *Senecio subalpinus*
 - Starzec jajowaty *Senecio ovatus*
 - Szczaw górski *Rumex alpestris*
 - Świerżabek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*
 - Tojad mocny *Aconitum firmum*
 - Wietlica alpejska *Athyrium distentifolium*
 - Zaraza żółta *Orobancha lutea*
 - Zerwa kłosowa *Phyteuma spicatum*

6430	Ziolorośla górskie (<i>Adenostylyon alliariae</i>) i ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)
------	---

Ziolorośla niżowe:

- Dzięgiel litwor nadbrzeżny *Angelica archangelica* subsp. *litoralis*
- Kanianka pospolita *Cuscuta europaea*
- Kanianka wielka *Cuscuta lupuliformis*
- Kielisznik zaroślowy *Calystegia sepium*
- Oset kędzierzawy *Carduus crispus*
- Przytulia lepczyca *Galium rivale*
- Starzec nadrzeczny *Senecio fluviatilis*
- Wierzbownica kosmata *Epilobium hirsutum*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- Sadziec konopiasty *Eupatorium cannabinum*
- Mozga trzcinowata *Phalaris arundinacea*
- Mięta długolistna *Mentha longifolia*
- Kłosownica leśna *Brachypodium sylvaticum*
- Wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*
- Malina właściwa *Rubus idaeus*
- Podagrycznik zwyczajny *Aegopodium podagraria*

Gatunki obce:

- Niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*
- Rudbekia naga *Rudbeckia lancinata*
- Aster nowobelgijski *Aster novi-belgii*
- Nawłóć *Solidago canadensis*
- Rdestowiec ostrokończysty *Reynoutria japonica*
- Naparstnica purpurowa *Digitalis purpurea*
- Kroplik żółty *Mimulus guttatus*

Nazwa zbiorowiska:

- Achilleo salicifoliae-Cuscutetum lupuliformis* R. Tx. 1950 ex Brzeg et M. Wojterska 2001
- Aconitetum firmi*
- Adenostyletum alliariae*
- Arunco-Doronictetum austriaci*
- Asperulo-Calystegietum sepium*
- Athyrietum distentifolii*
- Calystegio-Angelicetum archangelicae litorali*
- Calystegio-Epilobietum hirsuti*
- Calystegio-Eupatorietum*
- Convolvulo sepium-Cuscutetum europaeae* R. Tx. 1947 ex Lohmeyer 1953
- Cuscuto-Calystegietum sepium*
- Epilobio hirsuti-Convolvuletum sepium* Hilbig et al. 1972
- Eupatorietum cannabini* R. Tx. 1937
- Fallopio-Humuletum lupuli* Brzeg 1989 ex Brzeg et M. Wojterska 2001
- Geranio phaei-Urticetum dioicae*
- Petasitetum albi*
- Petasitetum kablikiani*
- Phalarido-Petasitetum hybridi*
- Senecionetum fluviatilis*
- Urtico-Calystegietum sepium*
- Urtico-Convolvuletum sepium* Görs et Th. Müller 1969
- Violo sudeticae-Deschampsietum caespitosae*

6440		Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadawalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko w płacie	Określa się procent powierzchni zajętej przez siedlisko w płacie (z dokładnością do 10%)	powyżej 40%	20-40%	poniżej 20%
Struktura przestrzenna płatów siedliska	Określa się stopień fragmentacji siedliska, czyli wielkość powierzchni i wzajemne położenie poszczególnych płatów, co jest określane w sposób opisowy.	Brak fragmentacji lub fragmentacja nieznaczna, wynikająca głównie z naturalnego ukształtowania dna doliny.	średni stopień fragmentacji; niekiedy fragmentacja wyraźna, ale wówczas wynikająca głównie z ukształtowania dna doliny	silna fragmentacja, wynikająca głównie z uwarunkowań antropogenicznych lub zaawansowanej sukcesji wtórnej
Gatunki charakterystyczne*	Podaje się listę gatunków charakterystycznych i wyróżniających (w tym regionalnie) dla zespołu <i>Violo-Cnidietum dubii</i> oraz związku <i>Cnidion dubii</i> , z podaniem dla każdego gatunku przybliżonego procentu pokrycia w granicach płata (w dziesiątkach procentów).	Dwa lub więcej gatunków charakterystycznych, zwykle jeden z nich rośnie licznie (>25%)	jeden lub dwa gatunki charakterystyczne, w tym jeden > 25%	jeden gatunek charakterystyczny, rosnący nielicznie (<25%)
Gatunki dominujące	Określa się listę i przybliżony procent pokrycia (z dokładnością do 10%) gatunków współpanujących i panujących (o ilościowości 3 i więcej w skali Braun-Blanqueta)	wśród dominantów zwykle jeden z gatunków charakterystycznych lub wyróżniających, współdominują różne gatunki łąkowe	wśród dominantów brak gatunków charakterystycznych lub wyróżniających, współdominują różne gatunki łąkowe	wśród dominantów brak gatunków charakterystycznych lub wyróżniających, obok gatunków łąkowych współdominują gatunki innych siedlisk
Cenne składniki flory	Podaje się listę (wraz z % pokryciem) gatunków chronionych i rzadkich. Należy uwzględnić gatunki objęte ochroną gatunkową ścisłą i częściową (wg aktualnych rozporządzeń) oraz taksony rzadkie i zagrożone nie tylko z list krajowych, ale także z list regionalnych.	kilka gatunków, albo jeden lub dwa gatunki rosnące licznie (łącznie >25%)	jeden lub dwa gatunki, ich udział ilościowy jest mniejszy	brak
Obce gatunki inwazyjne*	Podaje się łączne pokrycie oraz listę gatunków obcych geograficznie, dla każdego gatunku przybliżony procent pokrycia (w dziesiątkach procentów).	Brak.	występują w udziale do 5%	udział powyżej 5%
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Podaje się łączne pokrycie (w %) oraz listę ekspansywnych gatunków roślin zielnych wraz z pokryciem każdego z nich.. Na ogół są to gatunki szuwarowe, niektóre trawy łąkowe. Na ocenę składa się liczba gatunków, procent ich pokrycia oraz ich preferencje w stosunku do typu roślinności.	brak albo pojedyncze gatunki ekspansywne, ich łączny udział <10%; wśród nich głównie gatunki łąkowe	udział gatunków ekspansywnych10-30%	co najmniej kilka gatunków ekspansywnych, ich łączny udział >30%; wśród nich głównie gatunki szuwarowe, ziółoroślowe, zrębowe lub ruderalne
Ekspansja krzewów i podrostu drzew*	Podaje się listę gatunków drzew i krzewów zaobserwowanych na powierzchni oraz procent ich pokrycia w poszczególnych warstwach. Określa się także sumaryczne pokrycie krzewów i drzew w poszczególnych warstwach roślinności.	brak albo pojedyncze wystąpienia w runi	nieliczne wystąpienia do 1% pokrycia	wyraźny udział w runi lub w warstwie krzewów (>1%)
Zachowanie płatów lokalnie typowych	Podaje się udział (z dokł. 10%) powierzchni zajętej przez płaty łąki selernicowej najbardziej typowe i niezdegenerowane w stosunku do łącznej powierzchni łąki selernicowej w płacie. Należy uwzględnić udział płatów typowo wyształconych, z wyraźnym udziałem gatunków charakterystycznych, bogatych gatunkowo, bez gatunków obcych i innych inwazyjnych, niezarastających krzewami i drzewami itp. w stosunku do postaci przejściowych, nietypowych, zdegenerowanych i z gatunkami ekspansywnymi.	Duży udział płatów lokalnie typowych i dobrze zachowanych (>40%).	średni udział płatów lokalnie typowych i dobrze zachowanych (10-40%)	mały udział płatów lokalnie typowych i dobrze zachowanych (<10%)
Martwa materia organiczna	Należy pomierzyć grubość warstwy nierozłożonej materii organicznej odkładającej się ponad poziomem próchnicznym wykonywany po nacięciu darni nożem . Wartość wskaźnika (w centymetrach) to średnia z dwudziestu pomiarów oraz ich minimum i maksimum.	Średnia <0,5 cm.	Średnia 0,5-2 cm.	Średnia >2 cm.

6440	Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)			
Ogólnie struktura i funkcje	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	
Perspektywy ochrony	Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewidyuje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	
Ocena ogólna	Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2	

*wskaźniki kardynalne

Gatunki charakterystyczne:

- Czarcikęsik Kluka *Succisaella inflexa*
- Czosnek kątowaty *Allium angulosum*
- Fiołek drobny *Viola pumila*
- Fiołek mokradłowy *Viola stagnina*
- Fiołek nibypsi *Viola montana*
- Fiołek wyniosły *Viola elatior*
- Gęsiówka Gerarda *Arabis planisiliqua*
- Groszek błotny *Lathyrus palustris*
- Konitrut błotny *Gratiola officinalis*
- Selernica żyłkowana *Cnidium dubium*
- Sił czarny *Juncus atratus*
- Tarczyca oszczepowata *Scutellaria hastifolia*
- Turzyca wczesna *Carex praecox*
- Wiechlina wąskolistna *Poa angustifolia*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- Trybula leśna *Anthriscus sylvestris*
- Trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigeios*
- Ostrożeń polny *Cirsium arvense*
- Mozga trzcinowata *Phalaris arundinacea*
- Jeżyny *Rubus spp*
- Pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*
- Turzyca dwustronna *Carex disticha*
- Turzyca zaostrozona *Carex gracilis*
- Krwawnik wierzbolistny *Achillea salicifolia*
- Przetacznik długolistny *Veronica longifolia*
- Tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris*
- Perz właściwy *Elymus repens*
- Wyczynniak łąkowy *Alopecurus pratensis*
- Kostrzewa czerwona *Festuca rubra*
- Śmialek darniowy *Deschampsia caespitosa*

Gatunki obce:

- Klon jesionolistny *Acer negundo*
- Uczep amerykański *Bidens frondosa*
- Przymiotno kanadyjskie *Conyza canadensis*
- Kolczurka klapowana *Echinocystis lobata*
- Przymiotno białe *Erigeron annuus*
- Czeremcha amerykańska *Padus serotina*
- Rdestowce *Reynoutria spp.*
- Szczaw omszony *Rumex confertus*
- Nawłóć kanadyjska *Solidago canadensis*
- Nawłóć późna *Solidago gigantea*
- Chwastnica jednostronna *Echinochloa crus-galli*

Nazwa zbiorowiska:

- *Violo stagninae-Molinietum caeruleae* Pass. 1955
- *Violo-Cnidietum dubii*

6510		Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Struktura przestrzenna płatów siedliska	Określenie stopnia fragmentacji siedliska w skali porządkowej: duży, średni, mały stopień fragmentacji lub jej brak. Jeśli wiadomo, że fragmentacja wynika z czynników naturalnych (stabilny mozaikowy układ siedlisk uwarunkowany charakterem podłoża, różnicami mikrotopografii itp.) a nie jest objawem degeneracji (np. formowania się zakrzewień na skutek braku koszenia itp.) należy to zaznaczyć w opisie wskaźnika.	brak fragmentacji lub fragmentacja nieznaczna	średni stopień fragmentacji (platy po kilkanaście arów).	Duży stopień fragmentacji (platy po kilka arów).
Gatunki charakterystyczne*	Podaje się listę gatunków charakterystycznych dla związku <i>Arrhenatherion</i> i zespołu <i>Arrhenatheretum elatioris</i> wraz z przybliżonym procentem pokrycia płata przez dany gatunek. W ocenie wskaźnika uwzględnia się nie tylko liczbę gatunków diagnostycznych dla świeżych łąk, lecz również obfitość ich występowania.	W przypadku <i>Arrhenatheretum elatioris</i> więcej niż 4 gatunki charakterystyczne dla siedliska; dla zb. <i>Poa pratensis</i> - <i>Festuca rubra</i> 3-4 gatunki.	w przypadku <i>Arrhenatheretum elatioris</i> 3-4 gatunki charakterystyczne dla siedliska; dla zb. <i>Poa pratensis</i> - <i>Festuca rubra</i> 2 gatunki.	gatunków charakterystycznych dla siedliska 2 lub mniej
Gatunki dominujące	Określa się listę i przybliżony procent pokrycia (z dokładnością do 10%) gatunków współpanujących i panujących (o ilościowości 3 i więcej w skali Braun-Blanqueta)	Brak gatunków panujących lub status dominanta osiągają gatunki charakterystyczne dla siedliska.	silna dominacja (>50%) gatunków typowych dla łąk świeżych.	wśród dominantów obecne gatunki ekspansywne lub ekologicznie obce dla siedliska.
Obce gatunki inwazyjne	Podaje się łączne pokrycie oraz listę gatunków obcych geograficznie uznanych w Polsce za inwazyjne wraz z szacunkowym procentem pokrycia każdego z nich.	Brak lub pojedyncze osobniki gatunków o niskim stopniu inwazyjności, tj. nie zagrażające różnorodności biologicznej.	gatunki o niskim stopniu inwazyjności w pokryciu <5% płata lub pojedyncze osobniki gatunków wysoce inwazyjnych.	obecne gatunki silnie inwazyjne lub >5% płata zajęte przez gatunki o niskim stopniu inwazyjności.
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Podaje się łączne pokrycie (w %) oraz listę ekspansywnych gatunków roślin zielnych wraz z pokryciem każdego z nich. W ocenie wskaźnika należy wziąć pod uwagę zarówno ekspansywność gatunku, jak i jego pokrycie. Wskaźnik informuje o zagrożeniu siedliska przez nietypowe dla niego gatunki, wyróżniające się jednocześnie dużą zdolnością do konkurencji.	brak gatunków silnie ekspansywnych i łączne pokrycie gatunków ekspansywnych <20%.	pokrycie żadnego z gatunków silnie ekspansywnych nie przekracza 10% i łączne pokrycie gatunków ekspansywnych <50%.	łączne pokrycie gatunków ekspansywnych >50%.
Ekspansja krzewów i podrostu drzew*	Podaje się listę gatunków drzew i krzewów zaobserwowanych na powierzchni oraz procent ich pokrycia w poszczególnych warstwach. Określa się także sumaryczne pokrycie krzewów i drzew w poszczególnych warstwach roślinności.	Łączne pokrycie w płacie <1%.	łączne pokrycie w płacie 1-5%.	łączne pokrycie w płacie >5%.
Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	Szacuje się procentowy udział dobrze wyształconych płatów siedliska na powierzchni w stosunku do przejściowych, nietypowych, zdegenerowanych, z gatunkami ekspansywnymi, itp. Wyodrębniając platy typowe, zwraca się uwagę na udział gatunków charakterystycznych i wyróżniających dla zespołu i związku, a także na bogactwo gatunkowe. Wskaźnik informuje o powierzchniowym udziale płatów siedliska o właściwej strukturze gatunkowej.	platy dobrze zachowane stanowią nie mniej niż 80% powierzchni płata.	platy dobrze zachowane stanowią 50-79% powierzchni lub generalnie platy są mało typowe, średnio bogate w gatunki.	Platy dobrze zachowane stanowią mniej niż 50% powierzchni lub generalnie platy są źle zachowane, ubogie w gatunki.
Martwa materia organiczna	Należy pomierzyć grubość warstwy nierozłożonej materii organicznej odkładającej się ponad poziomem próchnicznym wykonywany po nacięciu darni nożem . Wartość wskaźnika (w centymetrach) to średnia z dwudziestu pomiarów oraz ich minimum i maksimum.	średnia <2 cm.	średnia 2-5 cm.	średnia >5 cm.

6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)			
Ogólnie struktura i funkcje	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	
Perspektywy ochrony	Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	
Ocena ogólna	Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2	

*wskaźniki kardynalne

Gatunki charakterystyczne:

- Barszcz syberyjski *Heracleum sibiricum*
- Barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*
- Bodziszek łąkowy *Geranium pratense*
- Brodawnik zwyczajny *Leontodon hispidus*
- Chaber łąkowy *Centaurea jacea*
- Dzwonek rozpierschły *Campanula patula*
- Groszek łąkowy *Lathyrus pratensis*
- Jastrun właściwy *Leucanthemum vulgare*
- Kminek zwyczajny *Carum carvi*
- Komonica zwyczajna *Lotus corniculatus*
- Konieczyna drobnogłówkowa *Trifolium dubium*
- Konieczyna łąkowa *Trifolium pratense*
- Konietlica łąkowa *Trisetum flavescens*
- Kostrzewa czerwona *Festuca rubra*
- Kozibród łąkowy *Tragopogon pratensis*
- Kozibród wschodni *Tragopogon orientalis*
- Krwawnik pospolity *Achillea millefolium*
- Kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*
- Marchew zwyczajna *Daucus carota*
- Mniszek pospolity *Taraxacum officinale*
- Pasternak zwyczajny *Pastinaca sativa*
- Pępawa dwuletnia *Crepis biennis*
- Przytulia pospolita *Galium mollugo*
- Rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*
- Rogownica pospolita *Cerastium holosteoides*
- Skalnica ziarenkowata *Saxifraga granulata*
- Stokłosa miękka *Bromus hordaceus*
- Szczaw rozpierschły *Rumex thyrsiflorus*
- Świerzbica polna *Knautia arvensis*
- Tymotka łąkowa *Phleum pratense*
- Wiechlina łąkowa *Poa pratensis*
- Wiechlina zwyczajna *Poa trivialis*
- Wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- Podagrycznik pospolity *Aegopodium podagrari*
- Bylica pospolita *Artemisia vulgaris*
- Stokłosa bezostna *Bromus inermis*
- Trzcinnik piaszkowy *Calamagrostis epigeios*
- Turzycza drążczkowata *Carex brizoides*
- Świerżabek korzenny *Chaerophyllum aromaticum*
- Ostrożeń polny *Cirsium arvense*
- Perz właściwy *Elymus repens*
- Trzcina pospolita *Phragmites australis*
- Orlica pospolita *Pteridium aquilinum*
- Jeżyny *Rubus* spp.
- Szczaw tępolistny *Rumex obtusifolius*
- Starzec Fuchsa *Senecio ovatus*
- Wrotycz zwyczajny *Tanacetum vulgare*
- Pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*
- Śmiałek darniowy *Deschampsia caespitosa*
- Trybula leśna *Anthriscus sylvestris*
- Przytulia czepna *Galium aparine*

Gatunki obce:

- Klon jesionolistny *Acer negundo*
- Rukiewnik wschodni *Bunias orientalis*
- Przemiotno białe *Erigeron annuus*
- Ślonecznik bulwiasty *Helianthus tuberosus*
- Barszcz Mantegazziego *Heracleum mantegazzii*
- Rdestowce *Reynoutria* spp.
- Robinia akacja *Robinia pseudoacacia*
- Rudbekia naga *Rudbeckia laciniata*
- Szczaw omszony *Rumex confertus*
- Nawłoc kanadyjska *Solidago canadensis*
- Nawłoc późna *Solidago gigantea*
- Tawuła kutnerowata *Spiraea tomentosa*

Nazwa zbiorowiska:

- *Pastinaco sativae-Arrhenatheretum elatioris* (1)
- *Poo-Trisetetum flavescens*
- zb. *Poa pratensis-Festuca rubra*

7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Gatunki charakterystyczne*	Powszechnie uznawanymi gatunkami charakterystycznymi (fitosocjologicznie) dla siedliska są taksony związane z klasą <i>Oxyccoco-Sphagnetea</i> (np. <i>Drosera rotundifolia</i> , <i>Oxyccocus palustris</i> , <i>Andromeda polifolia</i> , torfowce: <i>Sphagnum magellanicum</i> , <i>S. rubellum</i> , <i>S. fuscum</i>). Z torfowiskami wysokimi silnie związane są te niektóre gatunki uznawane za charakterystyczne np. dla borów czy brzezin bagiennych (np. <i>Ledum palustre</i> , <i>Vaccinium uliginosum</i>). W strefie tzw. dolinek zaznacza się duży udział (często dominacja) gatunków z klasy <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i> (np. <i>Carex limosa</i> , <i>Rhynchospora alba</i> , torfowce: <i>Sphagnum cuspidatum</i> , <i>Sphagnum fallax</i>).	Występują co najmniej 3 gatunki torfowców i 2 gatunki roślin naczyniowych spośród wymienionych gatunków charakterystycznych.	Występują co najmniej 2 gatunki torfowców i 2 gatunki roślin naczyniowych spośród wymienionych gatunków charakterystycznych.	Występuje 1 gatunek torfowca i 1 gatunek rośliny naczyniowej spośród wymienionych gatunków charakterystycznych.
Pokrycie i struktura gatunków torfowców*	Należy podać listę gatunków torfowców. Dla oceny tego wskaźnika wybrano zaledwie kilka gatunków torfowców (<i>Sphagnum magellanicum</i> , <i>Sphagnum rubellum</i> , <i>Sphagnum fuscum</i> , <i>Sphagnum. Cuspidatum</i> , <i>Sphagnum fallax</i>) rozpoznawalnych przez większość botaników.	Całkowite pokrycie torfowców ponad 50%, gatunki torfowców <i>Sphagnum magellanicum</i> , <i>S. papillosum</i> , <i>S. fuscum</i> , <i>S. rubellum</i> , <i>S. capillifolium</i> (z reguły są to gatunki o barwie czerwonej i brunatnej oraz pośrednie) zajmują łącznie ponad 40% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki torfowców.	Całkowite pokrycie torfowców w przedziale 20-50%. Gatunki torfowców <i>Sphagnum magellanicum</i> , <i>S. papillosum</i> , <i>S. fuscum</i> , <i>S. rubellum</i> , <i>S. capillifolium</i> zajmują powierzchnię od 5 do 40% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki torfowców. Dominują torfowce: <i>S. fallax</i> , <i>S. cuspidatum</i> lub inne gatunki z tej sekcji- <i>Cuspidata</i> (generalnie gatunki o barwie zielonej ewentualnie żółtawej).	Całkowite pokrycie torfowców w przedziale 20-50%. Gatunki torfowców <i>Sphagnum magellanicum</i> , <i>S. papillosum</i> , <i>S. fuscum</i> , <i>S. rubellum</i> , <i>S. capillifolium</i> nie występują lub zajmują co najwyżej łączną powierzchnię do 5% całkowitej powierzchni wszystkich gatunków torfowców, zdecydowanie dominują torfowce z „grupy” <i>S. falax</i> .
Obce gatunki inwazyjne	Wskaźnik odnosi się do gatunków obcych geograficznie. Nie obserwowano dotychczas obcych gatunków inwazyjnych; ze względu na potencjalne zagrożenie należy ten wskaźnik monitorować.	Brak gatunków inwazyjnych.	Gatunki inwazyjne zajmują do 5% powierzchni.	Gatunki inwazyjne zajmują powyżej 5% powierzchni.
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Należy wypisać wszystkie rodzime gatunki ekspansywne. Gatunki ekspansywne odnotowywane na torfowiskach wysokich świadczą o przesuszeniu i eutrofizacji. Efektem silnego przesuszenia może być ekspansja <i>Molinia coerulea</i> , natomiast niewielkiego zaburzenia stosunków wodnych ekspansja <i>Calluna vulgaris</i> . Gatunkiem ekspansywnym na torfowiskach wysokich bywa też <i>Phragmites australis</i> . Przypuszczalnie świadczy o znacznym podniesieniu się trofii siedliska.	Brak gatunków ekspansywnych.	Gatunki inwazyjne zajmują do 5% powierzchni.	Gatunki inwazyjne zajmują powyżej 5% powierzchni.

7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Odpowiednie uwodnienie*	Optymalnym okresem dla badania odpowiedniego uwodnienia jest sierpień. Odpowiednie uwodnienie jest jednym z najważniejszych czynników decydujących o stanie siedliska. Korzystne warunki wodne na torfowiskach wysokich związane są zarówno z odpowiednio wysokim poziomem wód gruntowych jak też jego wahaniami. Za właściwe i oceniane najwyżej powinny być warunki, gdzie poziom wody nigdy nie spada poniżej kilku, kilkunastu centymetrów poniżej powierzchni gruntu i przez większą część roku woda ujawnia się pod ciężarem człowieka.	Poziom wody mierzony w piezometrze: równo lub poniżej 10 cm w stosunku do powierzchni torfowiska warstwy torfowców (w praktyce, w trakcie chodzenia po torfowisku woda zawsze widoczna przynajmniej do wysokości podeszwy).	Poziom wody mierzony w piezometrze 10-30 cm poniżej powierzchni torfowiska.	Poziom wody mierzony w piezometrze: więcej niż 30 cm poniżej powierzchni torfowiska.
Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)	Jako jedną z ważnych cech torfowisk wysokich podaje się charakterystyczną strukturę kępkowo-dolinkową, gdzie dolinki (mocniej uwodnione) zajmowane są przez gatunki głównie z klasy <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i> , natomiast kępki przez gatunki z <i>Oxyccoco Sphagnetea</i> . Należy jednak pamiętać, że część torfowisk (tzw. kontynentalne torfowiska wysokie) mają zbliżoną strukturę do mszarów dywanowych i praktycznie pozbawione są charakterystycznych kęp i dolinek. Stosowanie tego pomocniczego wskaźnika powinno być zatem ograniczone do geograficznego zasięgu torfowisk wysokich o strukturze kępkowo-dolinkowej. Ocena struktury torfowiska powinna również brać pod uwagę elementy budujące kępki. Ważną informacją jest, czy kępki budowane są przez gatunki roślin zielnych, np. <i>Eriophorum vaginatum</i> , czy też przez mszaki, podobnie w przypadku dolinek.	Dobrze wykształcony mszar kępkowo-dolinkowy, gdzie w rejonie kęp (najczęściej wyniesionych więcej niż 10 cm w stosunku do dolinek) występuj licznie torfowce (<i>S. fuscum</i> , <i>S. rubellum</i> , <i>S. capillifolium</i> , <i>S. russowi</i> lub inne o zabarwieniu najczęściej brunatnym lub czerwonym), mchy z rodzaju <i>Polytrichum</i> z dość licznym udziałem krzewinek oraz innych roślin naczyniowych, natomiast dolinki dobrze uwodnione zajęte przez różne gatunki torfowców oraz rośliny naczyniowe.	Mszar dywanowy z nieznacznie wyniesionymi (kilka cm) płatami budowanymi przez takie torfowce jak: <i>S. magellanicum</i> , <i>S. papillosum</i> , <i>S. rubellum</i> , <i>S. capillifolium</i> , <i>S. russowi</i> oraz niżej położonymi płatami z torfowcami z "grupy" <i>S. fallax</i> często porośniętymi też <i>Carex limosa</i> , <i>Rhynchospora alba</i> , <i>Carex rostrata</i> , <i>Eriophorum angustifolium</i> .	Brak struktury kępkowo-dolinkowej, mszary zdominowane przez jeden gatunek torfowca, jeżeli występuje struktura kępkowo-dolinkowa to wyłącznie przez <i>Eriophorum vaginatum</i> (zbiorowisko <i>Eriophorum vaginatum-Sphagnum fallax</i>).
Pozyskanie torfu*	Wiele spośród torfowisk wysokich nosi znamiona eksploatacji torfu. Pozyskanie torfu na niewielką skalę było dość powszechne w przeszłości. Pozostałością po dawnym pozyskaniu są niewielkie i płytkie potorfia o powierzchni do kilku arów. Większość z nich uległa sukcesji wtórnej, a główny zrąb roślinności stanowi w nich mszary dywanowe, rzadko z zaznaczającą si strukturą kępkowo-dolinkową . Należy zwróci uwagę, że w wielu kompleksach torfowiskowo-leśnych potorfia stanowią jedyne miejsce występowania fitocenozy wysokotorfowiskowych. Dlatego ocena tego wskaźnika powinna opierać się przede wszystkim na skali pozyskania torfu, czasu, jaki minął od zakończenia eksploatacji, a także stopnia regeneracji torfowiska.	Brak pozyskania torfu obecnie, jeżeli w przeszłości (powyżej 30 lat) to na niewielką skalę (do 5% torfowiska), słabo zauważalne w terenie ślady pozyskiwania w przeszłości.	Torf pozyskiwany w przeszłości na znacznie większą skalę (powyżej 5% powierzchni torfowiska), wyraźnie widoczne ślady pozyskiwania, obecnie brak pozyskiwania lub pozyskiwanie sporadyczne i na bardzo ma skalę.	Pozyskiwanie torfu na dużą skalę przez miejscową ludność lub pozyskanie przemysłowe.
Melioracje odwadniające*	Ingerencja w warunki hydrologiczne torfowisk wysokich to jeden z najważniejszych wskaźników stanu stanowiska i obszaru. Ocena tego wskaźnika nie sprawia problemu.	Brak sieci rowów i kanałów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury melioracyjnej odwadniających torfowisko bądź	Sieć rowów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury w niewielkim stopniu oddziałuje na warunki wodne torfowiska z uwagi	Istniejąca infrastruktura melioracyjna wyraźnie pogarsza warunki wodne torfowiska.

7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadawalający U1	Zły U2
		infrastruktura melioracyjna w wystarczającym stopniu zneutralizowana na skutek podjętych działań ochronnych (zasypywanie rowów, budowa zastawek itp.).	na brak konserwacji, częściowe uszkodzenie oraz naturalne zarastanie rowów bądź te podejmowane działania ochronne np. budowę zastawek, zasypywanie rowów itp.	
Obecność krzewów i drzew*	Wskaźnik niezwykle istotny w ocenie stanu torfowiska, pozwalający w dłuższej perspektywie czasowej określić tempo i kierunek zachodzących zmian.	Pokrycie drzew poniżej 10%, krzewów (<i>Vaccinium uliginosum</i> , <i>Ledum palustre</i> itp.- poniżej 30%.	Pokrycie drzew: 10-30%, krzewów: 30-50%.	Pokrycie drzew: 30-50% (powyżej 50% należy traktować jako bór bagienny), krzewów: powyżej 50%.
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

Gatunki charakterystyczne:

- Modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*
- Torfowiec brodawkowany *Sphagnum papillosum*
- Torfowiec brunatny *Sphagnum fuscum*
- Torfowiec czerwony *Sphagnum rubellum*
- Torfowiec kończysty *Sphagnum fallax*
- Torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum*
- Torfowiec ostrolistny *Sphagnum capillifolium*
- Torfowiec spiczastolistny *Sphagnum cuspidatum*
- Wełnianeczka darniowa *Baeothryon caespitosum*
- Wełnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*
- Żurawin błotna *Oxycoccus palustris*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- Wrzos zwyczajny *Calluna vulgaris*
- Trzęślica modra *Molinia caerulea*
- Trzcina pospolita *Phragmites australis*

7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
------	---

Gatunki obce:

- Tawuła kutnerowata *Spiraea tomentosa*

Nazwa zbiorowiska:

- ***Andromedo-Sphagnetum magellanici* Bogdanowskaja-Gienv 1928**
- ***Chamaemoro-Empetretum hermaphroditi***
- ***Empetro hermaphroditi-Sphagnetum fusci***
- ***Empetro-Trichophoretum austriaci***
- ***Erico-Sphagnetum magellanici***
- ***Eriophoro-Trichophoretum caespitosi***
- ***Ledo-Sphagnetum magellanici***
- ***Scirpo austriaci-Sphagnetum papilloso***
- ***Sphagnetum magellanici***
- ***Sphagno robusti-Empetretum hermaphroditi***
- ***Trichophorum alpinum-Sphagnum compactum***
- **zb. *Sphagnum papillosum***
- ***Caricetum limosae***
- ***Sphagno recurvi-Eriophoretum vaginati* Hueck 1925 nom. invers.**

7120		Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Gatunki charakterystyczne *	Lista gatunków charakterystycznych (polska i łacińska nazwa) w poszczególnych warstwach oraz podać dla każdego gatunku przybliżony procent pokrycia (w dziesiątkach procentów).	Występują co najmniej dwa gatunki torfowców spośród charakterystycznych dla jednostek z klasy <i>Oxycocco-Sphagnettea</i> i co najmniej dwa gatunki spośród charakterystycznych roślin naczyniowych	Występuje co najmniej jeden gatunek torfowca spośród charakterystycznych dla jednostek z klasy <i>Oxycocco-Sphagnettea</i> i co najmniej jeden gatunek spośród charakterystycznych roślin naczyniowych	Brak gatunków torfowców charakterystycznych dla jednostek z klasy <i>Oxycocco-Sphagnettea</i> , występuje najwyżej jeden gatunek spośród charakterystycznych roślin naczyniowych
Gatunki dominujące	Lista gatunków dominujących w siedlisku (polska i łacińska nazwa) w poszczególnych warstwach (a,b,c,d) oraz podać dla każdego gatunku przybliżony procent pokrycia (w dziesiątkach procentów). Za dominujące przyjmuje się gatunki osiągające największą ilościowość w danej warstwie. Przy braku dominanta lub bardzo małym pokryciu ogólnym należy podać gatunki występujące najliczniej.	Dominują gatunki charakterystyczne dla torfowisk wysokich, lub udział gatunków charakterystycznych dla torfowisk wysokich i innych (ekologicznie obcych) mniej więcej równy.	Dominują gatunki ekologicznie obce, lecz udział gatunków wysokotorfowiskowyc h co najmniej 20%	Dominują gatunki ekologicznie obce, udział gatunków wysokotorfowiskowych poniżej 20%
Pokrycie i struktura gatunkowa mchów*	% powierzchni zajętej przez wszystkie gatunki mchów oraz procentowy udział pokrycia przez mchy brunatne i torfowce z podziałem na dwie grupy: torfowce typowe dla dolinek oraz torfowce typowe dla kępek	Całkowite pokrycie mchów – ponad 50% i torfowce typowe dla kępek zajmują łącznie, ponad 25% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki mchów	Całkowite pokrycie mchów w przedziale 20–50% lub torfowce typowe dla kępek zajmują powierzchnię od 1 do 25% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki mchów	Całkowite pokrycie mchów – poniżej 20% lub torfowce kępkowe nie występują.
Obce gatunki inwazyjne	Lista gatunków obcych geograficznie i ekologicznie dla siedliska (polska i łacińska nazwa), oraz podać dla każdego gatunku przybliżony procent pokrycia (w dziesiątkach procentów)	Brak lub pojedyncze	Zajmują do 20% powierzchni	Zajmują powyżej 20% powierzchni.
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Lista gatunków (polska i łacińska nazwa), oraz podać dla każdego gatunku przybliżony procent pokrycia (w dziesiątkach procentów) - np. trzęślica modra, wrzós, trzcinnik piaszkowy	Zajmują do 25% powierzchni	Zajmują 26–75% powierzchni	Zajmują powyżej 75% powierzchni.
Obecność krzewów i drzew	Lista gatunków (polska i łacińska nazwa) włącznie z osobnikami juvenilnymi, oraz podać przybliżony procent pokrycia dla każdego gatunku oraz sumaryczne pokrycie (w dziesiątkach procentów)	Łączne pokrycie do 10%	Łączne pokrycie 11–30%	Łączne pokrycie 31–60% (platy o zwarciu drzew powyżej 50% należy traktować jako bór bagienny).
Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	% udział dobrze wykształconych płatów z roślinnością typową dla torfowisk wysokich w stosunku do płatów zdegenerowanych, z gatunkami ekspansywnymi, itp.	Udział dobrze wykształconych płatów z roślinnością typową dla torfowisk wysokich co najmniej 25%	Udział dobrze wykształconych płatów z roślinnością typową dla torfowisk wysokich 1–25%	Brak dobrze wykształconych płatów z roślinnością typową dla torfowisk wysokich.

Gatunki charakterystyczne:

- Bagno zwyczajne *Ledum palustre*
- Brzoza brodawkowata *Betula pendula*
- Brzoza omszona *Betula pubescens*
- Chrobotki *Cladonia* spp.
- Rokiet cyprysowy *Hypnum cupressiforme*
- Rokiet duński *Hypnum jutlandicum*

- Rokietnik pospolity *Pleurozium schreberi*
- Sosna zwyczajna *Pinus sylvestis*
- Torfowiec kończysty *Sphagnum fallax*
- Trzęślica modra *Molinia caerulea*
- Welnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*
- Widłoząb miotłowy *Dicranum scoparium*
- Wrzós zwyczajny *Calluna vulgaris*
- Wrzosec bagienny *Erica tetralix*

7120		Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Stopień uwodnienia	Określić głębokość zalegania wody gruntowej, ewentualnie powierzchniowej w okresie letnim (bez użycia sprzętu specjalistycznego), w 5 punktach. Optymalnie – na podstawie odczytu z piezometru tj. podanie na jakiej głębokości znajduje się lustro wody w stosunku do powierzchni torfowiska.	Poziom wody mierzony w piezometrze równo lub do 20 cm poniżej powierzchni torfowiska (w praktyce, w trakcie chodzenia po torfowisku woda widoczna przynajmniej do wysokości podeszwy)	Poziom wody 20–40 cm poniżej powierzchni torfowiska	Poziom wody – więcej niż 40 cm poniżej powierzchni torfowiska.
Pozyskanie torfu	1. Sposób pozyskiwania torfu: przemysłowy/ręczny 2. Skala pozyskania torfu: szacunek rocznego wydobycia w m3, % powierzchni zniszczonego torfowiska 3. Przedział czasowy, w którym wydobywano torf	Brak pozyskania torfu kiedykolwiek w przeszłości	Eksploatacja prowadzona dawniej niż 10 lat temu	Eksploatacja prowadzona w ostatnich latach, do 10 lat temu.
Melioracje odwadniające	1. Istniejąca infrastruktura melioracyjna i jej wpływ na warunki wodne torfowiska. 2. Występowanie rowów melioracyjnych, ich głębokość, poziom wody w rowach, a także czy w rowach woda odpływa czy też stagnuje.	Brak sieci rowów i kanałów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury melioracyjnej odwadniających torfowisko bądź infrastruktura melioracyjna w wystarczającym stopniu „zneutralizowana” na skutek podjętych działań ochronnych (zasypywanie rowów, budowa zastawek itp.) lub naturalnych procesów zarastania, zamulania	Sieć rowów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury w niewielkim stopniu oddziałuje na warunki wodne torfowiska z uwagi na brak konserwacji, częściowe uszkodzenie oraz naturalne zarastanie rowów bądź też podejmowane działania ochronne np. budowę zastawek, zasypywanie rowów itp.	Istniejąca infrastruktura melioracyjna wyraźnie pogarsza warunki wodne torfowiska
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- Wrzós zwyczajny *Calluna vulgaris*
- Trzcina pospolita *Phragmites australis*

Gatunki obce:

- Tawula kutnerowata *Spiraea tomentosa*

Nazwa zbiorowiska:

- Erico-Sphagnetum magellanic*
- Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvii*
- zb.z Erica tetralix*
- zb.z. Eriophorum vaginatum*
- Sphagno recurvi-Eriophoretum vaginati Hueck 1925 nom. invers.*

7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko w płacie	Należy określić procent powierzchni płata zajęty przez siedlisko 7140. Wskaźnik w sposób pośredni określa strukturę przestrzenną i stopień fragmentacji siedliska na stanowisku.	80-100%	50-80%	Poniżej 50%
Gatunki charakterystyczne*	Lista gatunków charakterystycznych dla danego zbiorowiska roślinnego i wyższych jednostek syntaksonomicznych: <i>Scheuchzeria palustris</i> , <i>Caricetalia nigrae</i> (Matuszkiewicz 2001) i <i>Scheuchzerio-Caricetea</i> (gatunki typowe dla siedlisk oligotroficznych, m.in.: <i>Comarum palustre</i> , <i>Eriophorum angustifolium</i> , <i>Stramineuron stramineum</i>) oraz ich udział procentowy w płacie.	Powyżej 6 gatunków charakterystycznych lub mniej, lecz pokrycie gatunków charakterystycznych w płacie powyżej 50%.	4-6 gatunków charakterystycznych lub mniej, lecz pokrycie na w płacie 20-50%.	0-3 gatunki charakterystyczne i pokrycie w płacie poniżej 20%.
Gatunki dominujące	Lista gatunków dominujących w płacie (w płatach siedliska) oraz ich udział procentowy. Za dominujące przyjmuje się gatunki osiągające największą ilościowość w danej warstwie. Przy braku dominanta lub bardzo małym pokryciu ogólnym należy podać gatunki występujące najliczniej.	Dominują gatunki charakterystyczne dla siedliska lub brak dominanta, lecz przeważają gatunki charakterystyczne.	Brak wyraźnych dominantów, udział gatunków charakterystycznych dla siedliska 7140 i innych mniej więcej równy.	Dominują gatunki nie zaliczane do charakterystycznych dla siedliska.
Pokrycie i struktura gatunkowa mchów*	Należy podać procent powierzchni płata zajętej przez wszystkie gatunki mchów oraz procentowy udział mchów brunatnych i torfowców. Wskaźnik charakteryzuje kondycję siedliska na stanowisku oraz pośrednio kierunek zachodzących w nim procesów. Warstwa mchów jest najlepiej wykształcona na siedliskach o stałym, nieulegającym większym wahaniom poziomie wód gruntowych (typowym dla dobrze zachowanych torfowisk).	Całkowite pokrycie mchów ponad 50% i mchy torfowce zajmują łącznie ponad 50% całkowitej powierzchni porośniętej przez wszystkie gatunki mchów.	Całkowite pokrycie mchów ponad 20-50% lub całkowite pokrycie mchów ponad 50%, ale mchy torfowce zajmują poniżej 50% całkowitej powierzchni porośniętej przez wszystkie gatunki mchów.	Całkowite pokrycie mchów poniżej 20%.
Obce gatunki inwazyjne*	Lista gatunków inwazyjnych (obcych geograficznie) w płacie oraz ich procentowy udział. Wskaźnik opisuje stopień przekształcenia siedliska.	Brak	Zajmują do 5% powierzchni.	Zajmują powyżej 5% powierzchni.
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Lista gatunków ekspansywnych w płatach siedliska oraz ich procentowy udział. Najczęściej spotkanymi i najbardziej zagrażającymi torfowiskom gatunkami ekspansywnymi są trzęślica modra <i>Molinia caerulea</i> i trzcina pospolita <i>Phragmites australis</i> . Wskaźnik opisuje kierunek i etap sukcesji na siedliskach zaburzonych, a w przypadku niewielkich zniekształceń sygnalizuje ewentualne zagrożenie.	Brak lub pojedyncze.	Zajmują do 5% powierzchni.	Zajmują powyżej 5% powierzchni.
Obecność krzewów i drzew	Lista gatunków drzew i krzewów (włącznie z osobnikami juvenilnymi) występujących w płatach siedliska oraz przybliżony procent pokrycia dla każdego gatunku, a także sumaryczne pokrycie wszystkich drzew i krzewów. Wskaźnik charakteryzuje zagrożenie torfowiska zarosnięciem przez formacje krzewiaste i zbiorowiska leśne. Za stan prawidłowy uznaje się stanowiska całkowicie pozbawione drzew i krzewów. Na niektórych torfowiskach obserwuje się jednak stały udział	Brak lub pojedyncze.	Udział mniejszy niż 15%.	Udział większy niż 15%.

7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
	sosny o niewielkiej dynamice i minimalnych przyrostach.			
Stopień uwodnienia*	Określić głębokość zalegania wody gruntowej, ewentualnie powierzchniowej w okresie letnim (bez użycia sprzętu specjalistycznego) lub jeśli istnieje taka możliwość na podstawie odczytu z piezometru. Badania należy przeprowadzić w pięciu punktach, co 50 m wzdłuż płata (trzy w miejscach wykonania zdjęć fitosocjologicznych, dwa pomiędzy zdjęciami). Ma to na celu sprawdzenie, na jakiej głębokości znajduje się lustro wody w stosunku do powierzchni torfowiska.	Poziom wody mierzony w piezometrze powyżej, równo lub do 10 cm poniżej powierzchni torfowiska (w praktyce, w trakcie chodzenia po torfowisku, woda zawsze widoczna przynajmniej do wysokości podeszwy).	Poziom wody mierzony w piezometrze-10-20 cm poniżej powierzchni torfowiska.	Poziom wody mierzony w piezometrze: więcej niż 20 cm poniżej powierzchni torfowiska.
Pozyskanie torfu	Oszacować rozmiary zniszczeń spowodowanych eksploatacją oraz ewentualny stopień regeneracji siedliska. Pomocne jest odnotowanie: sposobu wydobycia (ręczne, mechaniczne czy na skalę przemysłową), rocznego wydobycia w m3, procentu powierzchni zniszczonego torfowiska oraz przedziału czasowego, w którym wydobywano torf. Wskaźnik określa stopień dewastacji siedliska spowodowany eksploatacją torfu.	Brak pozyskania torfu, jeżeli był pozyskiwany w przeszłości (powyżej 30 lat), to na niewielką skalę (do 5% torfowiska), słabo zauważalne w terenie ślady pozyskiwania w przeszłości.	Torf pozyskiwany w przeszłości na znacznie większą skalę (powyżej 5% powierzchni torfowiska), wyraźnie widoczne ślady eksploatacji, obecnie brak pozyskiwania lub sporadyczne i na bardzo małą skalę.	Pozyskiwanie torfu na dużą skalę przez miejscową ludność lub eksploatacja przemysłowa.
Melioracje odwadniające	Należy oszacować rozmiary zniszczeń spowodowanych odwodnieniem oraz ewentualny stopień regeneracji siedliska. W tym celu należy określić obecność infrastruktury melioracyjnej, jej stan (konserwacja rowów) oraz jej wpływ na warunki wodne torfowiska (efektywność). Pomaga w tym zebranie takich informacji, jak: występowanie rowów melioracyjnych, ich głębokość, poziom wody w rowach, a także czy w rowach woda odpływa czy też stagnuje. Wskaźnik określa stopień dewastacji siedliska spowodowany odwodnieniem terenu.	Brak sieci rowów i kanałów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury melioracyjnej odwadniających torfowisko bądź infrastruktura melioracyjna w wystarczającym stopniu zneutralizowana na skutek podjętych działań ochronnych (zasypywanie rowów, budowa zastawek itp.).	Sieć rowów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury w niewielkim stopniu oddziałuje na warunki wodne torfowiska z uwagi na brak konserwacji, częściowe uszkodzenie oraz naturalne zarastanie rowów bądź też podejmowane działania ochronne, np. budowę zastawek, zasypywanie rowów itp.	Istniejąca infrastruktura melioracyjna wyraźnie pogarsza warunki wodne torfowiska.
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonale; nie stwierdzono i nie przewidyuje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej

7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowolający U1	Zły U2
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

Gatunki charakterystyczne:

- **Bagnica torfowa** *Scheuchzeria palustris*
- **Drabinowiec mroczny** *Cinclidium stygium*
- **Fiołek błotny** *Viola palustris*
- **Gwiazdnica błotna** *Stellaria palustris*
- **Jaskier płomiennik** *Ranunculus flammula*
- **Mietlica psia** *Agrostis canina*
- **Prątnik jajowaty** *Bryum subneodamense (ovatum)*
- **Przetacznik błotny** *Veronica scutellata*
- **Przygielka biała** *Rhynchospora alba*
- **Rosiczka długolistna** *Drosera anglica*
- **Rosiczka pośrednia** *Drosera intermedia*
- **Siedmiopalecznik błotny** *Comarum palustre*
- **Sit cienki** *Juncus filiformis*
- **Słomiaczek złotawy** *Straminergon stramineum*
- **Torfowiec jednoboczny** *Sphagnum subsecundum*
- **Torfowiec kończysty** *Sphagnum fallax*
- **Torfowiec obły** *Sphagnum teres*
- **Torfowiec skręcony** *Sphagnum contortum*
- **Torfowiec szpiczastolistny** *Sphagnum cuspidatum*
- **Torfowiec tępolistny** *Sphagnum obtusum*
- **Torfowiec wąskolistny** *Sphagnum angustifolium*
- **Trzcinnik prosty** *Calamagrostis stricta*
- **Turzyca bagienna** *Carex limosa*
- **Turzyca dzióbkowata** *Carex rostrata*
- **Turzyca gwiazdkowata** *Carex echinata*
- **Turzyca nitkowata** *Carex lasiocarpa*
- **Turzyca obła** *Carex diandra*
- **Turzyca pospolita** *Carex nigra*
- **Turzyca siwa** *Carex canescens*
- **Turzyca strunowa** *Carex chordorrhiza*
- **Turzyca torfowa** *Carex heleonastes*
- **Wąkrota zwyczajna** *Hydrocotyle vulgaris*
- **Wątlík błotny** *Hammarbya paludosa*
- **Welnianka delikatna** *Eriophorum gracile*
- **Welnianka pochwowata** *Eriophorum vaginatum*

7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>)		
------	---	--	--

- **Welnianka wąskolistna** *Eriophorum angustifolium*
- **Wierzbownica zwieszona** *Epilobium nutans*
- **Żurawina błotna** *Oxycoccus palustris*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- **Trzcinnik lancetowaty** *Calamagrostis canescens*
- **Świerżabek orzęsiony** *Chaerophyllum hirsutum*
- **Trzęślica modra** *Molinia caerulea*
- **Mozga trzcinowata** *Phalaris arundinacea*
- **Trzcina pospolita** *Phragmites australis*
- **Pokrzywa zwyczajna** *Urtica dioica*

Gatunki obce:

- **Tawuła kutnerowata** *Spiraea tomentosa*

Nazwa zbiorowiska:

- *Caricetum chordorrhizae*
- *Caricetum diandrae*
- *Caricetum heleonastes*
- *Caricetum nigrae*
- *Caricetum limosae*
- *Caricetum lasiocarpae*
- *Carici-Agrostietum caninae*
- *Calletum palustris*
- *Sphagno recurvi-Caricetum rostratae*
- *Sphagno recurvi-Eriophoretum angustifolii* Hueck 1925 nom. invers. et nom. mut.
- *Sphagno-Juncetum effusi* Dziubałtowski 1928 nom. invers. propos.
- *Sphagno tenelli-Rhynchosporetum albae* Osvald 1923 nom. invers.
- *Sphagno apiculati-Caricetum rostratae*
- *Calletum palustris*
- *Carici canescentis-Agrostietum caninae*
- *Rhynchosporetum albae*
- *Calamagrostietum neglectae* Steffen 1931

7150		Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>			
Nazwa parametru / wskaźnika		DEFINICJA	Waloryzacja		
			Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku			Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko w placie	Należy określić procent powierzchni płyta zajęty przez siedlisko 7150. W sposób pośredni określa strukturę przestrzenną i stopień fragmentacji siedliska na stanowisku. Ponieważ wskaźnik ten występuje standardowo w monitoringu siedlisk, utrzymano go również w tym przypadku.		40-100%	10-40%	Poniżej 10%
Struktura przestrzenna płatów siedliska*	Należy podać stopień fragmentacji siedliska na stanowisku (duży, średni, mały) oraz wielkość powierzchni poszczególnych płatów. Wskaźnik ten, dokładniej niż poprzedni, określa stopień fragmentacji i obszar zajmowany przez siedlisko.	Siedlisko zajmuje duże powierzchnie, tworząc rozległe płyty (powyżej 50 m2).		Kilka dużych (10-50 m2) lub liczne małe (1-10m2) płyty.	Pojedyncze małe płyty (1-2 m2).
Gatunki charakterystyczne*	Należy podać listę gatunków charakterystycznych dla siedliska: przede wszystkim gatunki reprezentatywne (<i>Rhynchospora alba</i> , <i>R. fusca</i> , <i>Lycopodiella inundata</i> , <i>Drosera rotundifolia</i> , <i>D. intermedia</i>) lub inne lokalnie charakterystyczne dla siedliska (<i>Baeothryon caespitosum</i> , <i>Eriophorum angustifolium</i> , <i>Carex rostrata</i> , <i>Sphagnum tenellum</i> , <i>S. denticulatum</i>) oraz ich udział procentowy w płatach siedliska. Wskaźnik opisuje stan zachowania i specyficzne bogactwo gatunkowe zbiorowisk roślinnych na badanym stanowisku (na ile panujące na badanym stanowisku zbiorowiska roślinne są typowe).	Powyżej trzech gatunków charakterystycznych, lub pokrycie gatunków charakterystycznych w placie (w płatach) powyżej 50%.		Dwa, trzy gatunki charakterystyczne, lub pokrycie w placie 20-50%.	Jeden gatunek charakterystyczny, pokrycie w placie poniżej 20%.
Gatunki dominujące	Należy podać listę gatunków dominujących w placie (w płatach siedliska) oraz ich udział procentowy. Wskaźnik opisuje strukturę zbiorowisk roślinnych na badanym stanowisku oraz ich stan zachowania (ewentualnie stopień ich zniekształcenia). Odpowiada na pytanie, czy na stanowisku dominują gatunki charakterystyczne dla siedliska.	Dominują gatunki charakterystyczne dla siedliska lub brak dominanta, lecz przeważają gatunki charakterystyczne.		Brak wyraźnych dominantów, udział gatunków charakterystycznych dla siedliska 7150 i innych mniej więcej równy.	Dominują gatunki, które nie są zaliczane do charakterystycznych dla siedliska.
Odsłonięty torf*	Należy podać procent nieporośniętej powierzchni w obrębie płyta (płatów reprezentujących siedlisko w placie). Wskaźnik charakteryzuje stopień otwarcia siedliska, jego inicjalny charakter (stadium zarastania i pośrednio intensywność czynników erozyjnych).		Powyżej 50%	10-50%	Poniżej 10%
Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	Należy podać procent powierzchni płatów siedliska zajętej przez wszystkie gatunki mszaków oraz procentowy udział pokrycia przez wątrobowce, torfowce i mchy brunatne. Wskaźnik ten charakteryzuje kondycję siedliska na stanowisku oraz pośrednio kierunek zachodzących w nim procesów (utrzymywanie siedliska przez stałe działające czynniki erozyjne, zaawansowanie procesu sukcesji w kierunku torfowisk przejściowych, wysokich lub niskich), a także wskazuje na żyźność i typ zasilania torfowiska w wodę.	Całkowite pokrycie mszaków- poniżej 20%.		Całkowite pokrycie mszaków w przedziale 20-50%.	Całkowite pokrycie mszaków: ponad 50%.
Obce gatunki inwazyjne*	Należy podać listę gatunków inwazyjnych (obcych geograficznie i ekologicznie) w placie (w płatach siedliska) oraz ich udział procentowy. Wskaźnik opisuje stopień przekształcenia siedliska.	Brak		Zajmują do 5% powierzchni.	Zajmują powyżej 5% powierzchni.
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Należy podać listę gatunków ekspansywnych w placie (w płatach siedliska) oraz ich udział procentowy. Wskaźnik opisuje kierunek i etap sukcesji na siedliskach zaburzonych, a w przypadku niewielkich zniekształceń sygnalizuje ewentualne zagrożenie.	Brak lub pojedyncze.		Zajmują do 5% powierzchni.	Zajmują powyżej 5% powierzchni.

Gatunki charakterystyczne:

- Przygielka biała *Rhynchospora alba*
 - Przygielka brunatna *Rhynchospora fusca*
 - Rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*
 - Rosiczka pośrednia *Drosera intermedia*
 - Sił drobny *Juncus bulbosus*
 - Torfowiec cieniutki *Sphagnum tenellum*
 - Torfowiec ząbkowany *Sphagnum denticulatum*
 - Turzycza dzióbkowata *Carex rostrata* (Sudety)
- Wąkrotka zwyczajna *Hydrocotyle vulgaris*
 - Welnianeczka darniowa *Baeothryon caespitosum* (Sudety)
 - Welnianka wąskolistna *Eriophorum angustifolium*
 - Widłaczek torfowy *Lycopodiella inundata*
- Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:
- Trzęślica modra *Molinia caerulea*
 - Trzcina pospolita *Phragmites australis*

7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Obecność krzewów i drzew*	Należy podać listę gatunków drzew i krzewów występujących w placie (w płatach siedliska) oraz przybliżony procent pokrycia dla każdego gatunku, a także sumaryczne pokrycie wszystkich drzew i krzewów. Wskaźnik charakteryzuje zagrożenie zarosnięciem torfowiska przez formacje krzewiaste i zbiorowiska leśne.	Brak lub pojedyncze.	Udział mniejszy niż 10%.	Udział większy niż 10%.
Stopień uwodnienia	Należy określić głębokość zalegania wody gruntowej, ewentualnie powierzchniowej w okresie letnim (bez użycia sprzętu specjalistycznego) lub jeśli istnieje taka możliwość na podstawie odczytu z piezometru. Badania należy przeprowadzić w pięciu punktach, co 50 m wzdłuż płyta (trzy w miejscach wykonania zdjęć fitosocjologicznych, dwa pomiędzy zdjęciami). Ma to na celu sprawdzenie, na jakiej głębokości znajduje się lustro wody w stosunku do powierzchni torfowiska.	Poziom wody mierzony w piezometrze: do 2 cm powyżej, równo lub do 10 cm poniżej powierzchni torfowiska (w praktyce, w trakcie chodzenia po torfowisku woda zawsze widoczna przynajmniej do wysokości podeszwy).	Poziom wody mierzony w piezometrze: 2-10 cm powyżej lub 10-20 cm poniżej powierzchni torfowiska.	Poziom wody mierzony w piezometrze ponad 10 cm powyżej lub więcej niż 20 cm poniżej powierzchni torfowiska.
Pozyskanie torfu	Należy oszacować rozmiary zniszczeń spowodowanych eksploatacją oraz ewentualny stopień regeneracji siedliska. Pomaga w tym określenie takich faktów, jak: sposób wydobycia (ręczne, mechaniczne czy na skalę przemysłową), roczne wydobycie w m3, procent powierzchni zniszczonego torfowiska oraz przedział czasowy, w którym wydobywano torf. Wskaźnik określa stopień dewastacji siedliska spowodowany eksploatacją torfu.	Brak pozyskania torfu, jeżeli w przeszłości (powyżej 30 lat) to na niewielką skalę (do 5% torfowiska), słabo zauważalne w terenie ślady eksploatacji w przeszłości.	Torf pozyskiwany w przeszłości na znacznie większą skalę (powyżej 5% powierzchni torfowiska), wyraźnie widoczne ślady eksploatacji, obecnie brak pozyskania lub sporadyczne i na bardzo małą skalę.	Pozyskiwanie torfu na dużą skalę przez miejscową ludność lub eksploatacją przemysłowe.
Melioracje odwadniające	Należy oszacować rozmiary zniszczeń spowodowanych odwodnieniem oraz ewentualny stopień regeneracji siedliska. W tym celu należy określić obecność infrastruktury melioracyjnej, jej stan (konserwacja rowów) oraz jej wpływ na warunki wodne torfowiska (efektywność). Pomaga w tym zebranie takich informacji jak: występowanie rowów melioracyjnych, ich głębokość, poziom wody w rowach, a także czy w rowach woda odpływa czy też stagnuje. Wskaźnik określa stopień dewastacji siedliska spowodowany odwodnieniem terenu.	Brak sieci rowów i kanałów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury melioracyjnej odwadniających torfowisko bądź infrastruktura melioracyjna w wystarczającym stopniu zneutralizowana na skutek podjętych działań ochronnych (zasypywanie rowów, budowa zastawek itp..).	Sieć rowów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury w niewielkim stopniu oddziałuje na warunki wodne torfowiska z uwagi na brak konserwacji, częściowe uszkodzenie oraz naturalne zarastanie rowów bądź też podejmowane działania ochronne, np. budowę zastawek, zasypywanie rowów itp.	Istniejąca infrastruktura melioracyjna wyraźnie pogarsza warunki wodne torfowiska.
Geneza siedliska	Określa, jakie czynniki doprowadziły do wykształcenia się siedliska i wpływają na jego utrzymywanie się, a także na ile są trwałe. Pozwala przewidzieć trwałość siedliska.	Siedlisko powstało i utrzymuje się dzięki działającym ciągle czynnikom naturalnym (procesom erozyjnym itp.).	Czynniki prowadzące do powstania siedliska ustaly lub działają nieregularnie (miejscu odsłanianie przez zwierzęta).	Siedlisko powstało w wyniku działalności człowieka (na potorfiah lub innych miejscach sztucznie pozbawionych roślinności).
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonale; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

Gatunki obce:

- Tawuła kutnerowata *Spiraea tomentosa*

Nazwa zbiorowiska:

- zb. *Eriophorum angustifolium*
- *Sphagno apiculati-Caricetum rostratae*
- *Sphagno tenelli-Rhynchosporietum albae* Osvald 1923 *nom. invers.*
- *Rhynchosporietum albae*
- *Caricetum limosae*

7210	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumi</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowolający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko w płacie	Siedlisko występuje zarówno w postaci zwartych wielkopowierzchniowych jednorodnych płatów (nawet kilkusethektarowych) zajmujących torfowiskowe niecki kredowe, jak i niewielkich (kilkumetrowych do kilkuarowych) izolowanych płatów w mozaice z innymi siedliskami o charakterze szuwarów, mechowisk lub łąk. Zazwyczaj mniejsze płaty występują w strefie litoralu jezior i na przyjeziornych torfowiskach. Rzadziej w rozległych nieckach kredowych jako najczęściej uszczuplona pozostałość po przeprowadzeniu melioracji odwadniających.	Minimum 70%	70-40%	<40%
Gatunki charakterystyczne*	Do gatunków charakterystycznych dla siedliska zaliczane są jednocześnie gatunki zajmujące największą procentowo powierzchnię. Są to: kłoc wiechowata (<i>Cladium mariscus</i>), turzycza Buxbauma (<i>Carex buxbaumii</i>) oraz marzycza czarniawa (<i>Schoenus nigricans</i>). Ta ostatnia we wschodniej Polsce zastępowana jest przez marzycę rudą (<i>Schoenus ferrugineus</i>) w zbliżonym florystycznie zespole roślinnym- zespole marzycy rudej (<i>Schoenetum ferruginei</i>). Obecność gatunków charakterystycznych dla zespołów w przypadku omawianego siedliska jest jednoznaczna z jego występowaniem lub brakiem, gdyż gatunkami charakterystycznymi są jednocześnie gatunki siedliskotwórcze. Wyjątkiem wśród trzech omawianych zespołów jest najrzadszy z nich- szuwar marzycy czarniawej (<i>Schoenetum nigricantis</i>) (= <i>Orchido-Schoenetum nigricantis</i>), w którym obok marzycy charakterystycznymi gatunkami są storczyk błotny <i>Orchis palustris</i> oraz lipiennik <i>Loesela Liparis loeselii</i> .	1. Znaczący udział w całkowitym pokryciu wszystkich gatunków charakterystycznych dla zespołu marzycy czarniawej <i>Schoenetum nigricantis</i> (marzycza czarniawa <i>Schoenus nigricans</i> , lipiennik <i>Loesela Liparis loeselii</i> , storczyk błotny <i>Orchis palustris</i>) 2. Znaczný udział w pokryciu kłoci wiechowatej <i>Cladium mariscus</i> i turzycy <i>Buxbauma Carex buxbaumii</i> dla odpowiednio szuwaru kłoci wiechowatej <i>Cladietum marisci</i> i szuwaru turzycy <i>Buxbauma Caricetum buxbaumii</i>	1. Obecność jedynie <i>Schoenus nigricans</i> w zespole marzycy czarniawej <i>Schoenetum nigricantis</i> 2. Kłoc wiechowata <i>Cladium mariscus</i> lub turzycza Buxbauma <i>Carex buxbaumii</i> wypierana przez inne gatunki dominujące	Sporadyczny udział gatunków charakterystycznych; tylko na części stanowisk.
Gatunki dominujące	Gatunkami dominującymi w dobrze wykształconych siedliskach są gatunki siedliskotwórcze i jednocześnie charakterystyczne dla poszczególnych zespołów. Dlatego za stan właściwy (FV) należy uznać dominację tych gatunków. Utrata dominacji na korzyść takich gatunków, jak: trzęślica modra (<i>Molinia caerulea</i>), trzcina pospolita (<i>Phragmites australis</i>), turzycza sztywna (<i>Carex elata</i>), turzycza nitkowata (<i>Carex lasiocarpa</i>) wskazuje na niekorzystne zakłócenia w siedlisku i upoważnia do określenia stanu siedliska jako niezadowolający lub zły.	Dominacja gatunków siedliskotwórczych.	Współdominacja gatunków siedliskotwórczych.	Dominacja innych gatunków np. trzciny pospolitej (<i>Phragmites australis</i>), trzęślicy modrej (<i>Molinia caerulea</i> itp.)
Obce gatunki inwazyjne	Inwazyjne gatunki obcego pochodzenia są rzadko obserwowane na omawianym siedlisku. Dotychczas w pracach monitoringowych stwierdzono jedynie tawulę kutnerowatą (<i>Spiraea tomentosa</i>). Nie można jednak wykluczyć innych gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia, dlatego wskaźnik ten powinien być brany pod uwagę do oceny stanu siedliska.	Brak	Stwierdzenie gatunku i jego udział do 5%.	Stwierdzenie gatunku i jego udział powyżej 5%.
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Najbardziej ekspansywną rośliną zielną w warunkach długotrwałego podsuszenia jest na omawianym siedlisku trzęślica modra (<i>Molinia caerulea</i>). Za nią wkraczają inne gatunki charakterystyczne dla łąk	1. Udział do 5% trzęślicy modrej (<i>Molinia caerulea</i>) 2. Udział do 20% trzciny (<i>Phragmites australis</i>), turzycy	1. Udział 5-15% trzęślicy modrej (<i>Molinia caerulea</i>) 2. Udział 20% trzciny	1. Udział powyżej 15% trzęślicy modrej (<i>Molinia caerulea</i>) 2. Udział powyżej 20%

Gatunki charakterystyczne:

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

Gatunki obce:

- Kłoc wiechowata *Cladium mariscus*
- Lipiennik *Loesela Liparis loeselii*
- Marzycza czarniawa *Schoenus nigricans*
- Marzycza ruda *Schoenus ferrugineus*
- Storczyk błotny *Orchis palustris*
- Turzycza Buxbauma *Carex buxbaumii*
- Trzęślica modra *Molinia caerulea*
- Trzcina pospolita *Phragmites australis*
- Wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*
- Tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris*
- Turzycza sztywna *Carex elata*
- Turzycza nitkowata *Carex lasiocarpa*

- Tawula kutnerowata *Spiraea tomentosa*

Nazwa zbiorowiska:

- *Caricetum buxbaumii*
- *Cladietum marisci*
- *Schoenetum nigricantis*

7210	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumi</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowolający U1	Zły U2
	zmiennowilgotnych z rzędu <i>Molinietalia</i> , np. wiązówka błotna (<i>Filipendula ulmaria</i>) czy tojeść pospolita (<i>Lysimachia vulgaris</i>). W warunkach długotrwałego podniesienia się poziomu wody gatunkami ekspansywnymi mogą być: trzcina pospolita (<i>Phragmites australis</i>), turzycza sztywna (<i>Carex elata</i>) czy turzycza nitkowata (<i>Carex lasiocarpa</i>). W badaniach monitoringowych należy wziąć pod uwagę to, że nie zawsze ekspansja wymienionych powyżej roślin zielnych może wskazywać na niekorzystną dla siedliska, sukcesywną zmianę w kierunku siedlisk łąkowych lub szuwarowych. Zmiany z wkraczaniem ekspansywnych roślin zielnych mogą mieć charakter fluktuacyjny.	nitkowatej (<i>Carex lasiocarpa</i>) i turzycy sztywnej (<i>Carex elata</i>)	(<i>Phragmites australis</i>) i 30 % turzycy nitkowatej (<i>Carex lasiocarpa</i>) i turzycy sztywnej (<i>Carex elata</i>)	trzciny (<i>Phragmites australis</i>) i powyżej 30 % turzycy nitkowatej (<i>Carex lasiocarpa</i>) i turzycy sztywnej (<i>Carex elata</i>)
Gatunki synantropijne	Gatunki synantropijne rzadko notowane są na opisywanym siedlisku. Zdarzają się sporadycznie, np. wydepczykowska głowienka pospolita (<i>Prunella vulgaris</i>) lub ruderalny ostrożeń polny (<i>Cirsium arvense</i>).	Brak	Stwierdzenie gatunku i jego udział do 5%.	Stwierdzenie gatunku i jego udział powyżej 5%.
Zwarcie szuwarów*	Zwarcie szuwarów kłoci wiechowatej (<i>Cladium mariscus</i>), turzycy Buxbauma (<i>Carex buxbaumii</i>) czy marzycy czarniawej (<i>Schoenus nigricans</i>) lub marzycy rudej (<i>Schoenus ferrugineus</i>), podobnie jak dominacja gatunków charakterystycznych, wyrażście wskazuje na kondycje siedliska.	Co najmniej 40% kłoci wiechowatej (<i>Cladium mariscus</i>). Co najmniej 30% pozostałe.	40-20% kłoci wiechowatej (<i>Cladium mariscus</i>). 30-20% pozostałe.	Poniżej 20%
Ekspansja krzewów i podrostu drzew*	Gatunkami pojawiającymi się najczęściej są : brzoza omszona (<i>Betula pubescens</i>), kruszyna (<i>Frangula alnus</i>), olcha czarna (<i>Alnus glutinosa</i>), wierzba pięciopięciokowa (<i>Salix pentandra</i>) i wierzba szara (<i>Salix cinerea</i>).	Pojedyncze krzewy.	Udział krzewów lub podrostu drzew 5-10%.	Udział krzewów lub podrostu drzew większy ni 10%.
Stopień uwodnienia*	Zarówno długotrwałe przesuszenie, jak i zbyt długo utrzymujący się poziom wody ponad 20-30 cm, są niekorzystne dla szuwaru kłoci wiechowatej. W przypadku szuwaru turzycy Buxbauma (<i>Caricetum buxbaumii</i>) i szuwarów marzycowych (<i>Schoenetum nigricantis</i>) tolerancja jest inna. Bardziej niż szuwar kłoci wiechowatej (<i>Cladietum marisci</i>) tolerują okresowe podsuszenie, natomiast są mniej tolerancyjne dla długotrwałe utrzymującego się poziomu wody powyżej górnej granicy dla siedliska.	0-20 cm dla kłoci wiechowatej. 0-10 cm dla pozostałych.	0-20 cm. 20-30 cm.	Poniżej 20 cm. Powyżej 30 cm.
Zanieczyszczenie pestycydami lub przenawożenie	Skala zanieczyszczeń (procent zmienionej powierzchni) i rodzaj spowodowanych zmian.	Do 5% powierzchni.	Do 10% powierzchni	Powyżej 10% powierzchni
Zniszczenia mechaniczne	Zniszczenie może być pochodzenia antropogenicznego np. wydeptywanie przez wędkarzy w strefie brzeżnej jezior lub ugniatanie przez ciężki sprzęt mechaniczny podczas koszenia w nieodpowiedniej porze roku. Zniszczenia mechaniczne na ograniczonych powierzchniach mogą powodować zwierzęta kopytne lub bobry, np. przez wydeptywanie ścieżek.	Do 5% powierzchni.	Do 10% powierzchni	Powyżej 10% powierzchni
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony	Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w		Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w
	dłuższej perspektywie czasowej			dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

7220	Źródiska wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Gatunki charakterystyczne*	Lista gatunków charakterystycznych (polska i łacińska nazwa); podać udział procentowy powierzchni zajętej przez każdy gatunek (z dokładnością do 10%)	Liczba gatunków: ≥3, pokrycie: ≥25%.	Liczba gatunków: 1-2, pokrycie: <25%.	Brak
Gatunki dominujące	Lista gatunków dominujących (polska i łacińska nazwa); podać udział procentowy powierzchni zajętej przez każdy gatunek w warstwach (z dokładnością do 10%); należy wymienić tylko gatunki o pokryciu ≥ 10%. Jeśli gatunkami dominującymi są gatunki charakterystyczne, to wskaźnik uzyskuje ocenę FV.	Liczba gatunków: brak lub 1, pokrycie: <25%.	Liczba gatunków: 2-3, pokrycie: 25-50%.	Liczba gatunków: >3, pokrycie: >50%
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	Lista gatunków (polska i łacińska nazwa); podać udział procentowy powierzchni zajętej przez każdy gatunek (z dokładnością do 10%). Odnotować należy także obecność ekspansywnych roślin drzewiastych (np. bez czarny).	Liczba gatunków: brak lub 1, pokrycie: <10%	Liczba gatunków: 2-3, pokrycie: 10-50%.	Liczba gatunków: >3, pokrycie: >50%
Obce gatunki inwazyjne	Lista inwazyjnych gatunków obcych geograficznie (polska i łacińska nazwa); podać udział procentowy powierzchni zajętej przez każdy gatunek (z dokładnością do 10%)	Brak	Liczba gatunków: 1, pokrycie: <5%.	Liczba gatunków: ≥2, pokrycie: ≥5%
Gatunki wskazujące na eutrofizację siedliska	Występowanie, skala zjawiska i spowodowane zmiany, np. lista gatunków świadczących o eutrofizacji. Gatunkami świadczącymi o procesie eutrofizacji są rośliny nitrofilne i ziolorosłowe.	Brak gatunków świadczących o eutrofizacji siedliska.	Liczba gatunków: 1, pokrycie: ≤10%.	Liczba gatunków: 2, pokrycie: ≥10%
Obecność i pokrycie wątrobowców	Wątrobowce, obok mchów, należą do ważnych składników roślinności występującej na omawianym siedlisku. Na stanowisku notujemy gatunki wątrobowców oraz szacujemy ich udział powierzchniowy. Dane mogą pochodzić ze spisów florystycznych lub zdjęć fytosocjologicznych.	Liczba gatunków: ≥1, pokrycie: >10%	Liczba gatunków: ≥1, pokrycie: ≤10%.	Brak
Proces wytrącania się martwicy wapiennej*	Licznie/nielicznie/brak	Martwica wapienna wytrąca się (intensywnie)	Martwica wapienna wytrąca się śladowo	Martwica wapienna nie wytrąca się
Występowanie martwicy wapiennej*	Licznie/nielicznie/brak. Określamy typ genetyczny i geomorfologiczny utworów martwicy.	Trawertyny pokrywają >5% powierzchni stanowiska	Trawertyny pokrywają ≤5% powierzchni stanowiska.	Brak
Stopień uwodnienia*	Określić głębokość zalegania wody (bez użycia sprzętu specjalistycznego) w 5 punktach.	Właściwy (stały i równomierny wpływ wód podziemnych, o minimalnej głębokości 0,5 cm)	Słaby (minimalny wpływ wód podziemnych na powierzchni gruntu, powodujący jego stałe lub okresowe zawilgocenie).	Niewłaściwy (stały brak wpływu lub nadmierny wpływ wód podziemnych)
Erozja wsteczna*	Przybliżony udział procentowy zniszczonej powierzchni (z dokładnością do 10%). Erozja powodująca zanik aktywności	Erozja nie przekracza 5% powierzchni siedliska.	Erozja nie przekracza 20% powierzchni siedliska.	Erozja przekracza 20% powierzchni siedliska

7220	Źródiska wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>			
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
	źródło, cofanie się źródła w wyniku splukiwania powierzchniowego.			
Erozja zboczowa*	Przybliżony udział procentowy zniszczonej powierzchni (z dokładnością do 10%) - np. osuwiska, podcięcia erozyjne stoków.	Erozja nie przekracza 5% powierzchni siedliska.	Erozja nie przekracza 20% powierzchni siedliska.	Erozja przekracza 20% powierzchni siedliska
Erozja denna koryta cieków*	Przybliżony udział procentowy zniszczonej powierzchni (z dokładnością do 10%)	Erozja nie przekracza 5% powierzchni siedliska.	Erozja nie przekracza 20% powierzchni siedliska	Erozja przekracza 20% powierzchni siedliska
Erozja chemiczna*	Przybliżony udział procentowy zniszczonej powierzchni (z dokładnością do 10%) . Erozja zakłócająca proces wytrącania się martwicy wapiennej oraz przyczyniającej się do eutrofizacji siedliska.	Erozja nie przekracza 5% powierzchni siedliska.	Erozja nie przekracza 20% powierzchni siedliska.	Erozja przekracza 20% powierzchni siedliska
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

Gatunki charakterystyczne:

- Bagnik wapienny *Philonotis calcaria*
- Gęsiówka stokrotkolistna *Arabis soyeri* subsp. *subcoriacea*
- Niebielistka trwała *Swertia perennis* subsp. *alpestris*
- Pleszanka kędzierzawa *Pellia endiviaefolia*
- Porostniczka czterodzielna *Preissia quadrata*
- Rzeżucha gorzka *Cardamine amara* subsp. *amara*
- Skalnica nakrapiana *Saxifraga aizoides*
- Słonecznica wąskolistna *Heliosperma quadridentatum*
- Warzucha polska *Cochlearia polonica*
- Wierzbownica mokrzycowa *Epilobium alsinifolium*
- Źródłiskowiec tujowaty *Cratoneuron decipiens*
- Źródłiskowiec zmienny *Cratoneuron commutatum*
- Żebrowiec paprociowy *Cratoneuron filicinum*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

Do gatunków ekspansywnych należą heliofilne rośliny miejsc wilgotnych. Odnotować należy także obecność ekspansywnych roślin drzewiastych (np. bez czarny *Sambucus nigra*).

Gatunki obce:

- Niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*

Nazwa zbiorowiska:

- *Cratoneuretum falcati*
- *Cratoneuro filicini-Lemnetum trisulcae*
- *Cratoneuro-Saxifragetum azoidis*
- zb.z. *Cratoneuron commutatum*
- zb.z. *Pellia endiviaefolia*

7230		Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko w płacie	Należy określić procent powierzchni płata zajęty przez siedlisko 7230. Wskaźnik w sposób pośredni określa strukturę przestrzenną i stopień fragmentacji siedliska na stanowisku.	80 – 100%	50 – 80%	poniżej 50%.
Gatunki charakterystyczne*	Należy podać listę gatunków charakterystycznych dla danego zbiorowiska roślinnego i wyższych jednostek syntaksonomicznych: <i>Caricetalia davallianae</i> i <i>ScheuchzeriaCaricetea</i> (gatunki typowe dla siedlisk alkalicznych) oraz ich udział procentowy w płacie. Wskaźnik opisuje stan zachowania i specyficzne bogactwo gatunkowe zbiorowisk roślinnych na badanym stanowisku (na ile panujące na badanym stanowisku zbiorowiska roślinne są typowe).	Powyżej ośmiu gatunków charakterystycznych, lub pokrycie gatunków charakterystycznych w płacie powyżej 50%.	4-8 gatunków charakterystycznych, lub pokrycie w płacie 20-50%.	1-3 gatunki charakterystyczne, pokrycie w płacie poniżej 20%.
Gatunki dominujące	Należy podać listę gatunków dominujących w płacie oraz ich udział procentowy. Wskaźnik opisuje strukturę zbiorowisk roślinnych na badanym stanowisku oraz ich stan zachowania (ewentualnie stopień ich zniekształcenia). Odpowiada na pytanie, czy na stanowisku dominują gatunki charakterystyczne dla siedliska.	Dominują gatunki charakterystyczne dla siedliska lub brak dominanta lecz przeważają gatunki charakterystyczne.	Brak wyraźnych dominantów, udział gatunków charakterystycznych dla siedliska 7230 i innych mniej więcej równy.	Dominują gatunki nie zaliczane do charakterystycznych dla siedliska.
Pokrycie i struktura gatunkowa mchów*	Należy określić procent powierzchni płata zajętej przez wszystkie gatunki mchów oraz procentowy udział pokrycia przez mchy brunatne w stosunku do ilościowości torfowców. Warstwa mchów jest najlepiej wykształcona na siedliskach o stałym, nieulegającym większym wahaniom poziomie wód gruntowych. Przy uruchomieniu zwierciadła wód gruntowych i większym przesuszeniu warstwy powierzchniowej torfu mchy zaczynają obumierać. Torfowce rozwijają się w miejscach, gdzie warstwa mchów traci kontakt z żyznymi wodami gruntowymi. Wraz z przejściem na nawadnianie ombrogeniczne lub mieszane następuje stopniowe zakwaszenie siedliska, którego efektem jest zwykłe inwazja torfowców.	Całkowite pokrycie mchów- ponad 50%, mchy brunatne zajmują łącznie ponad 70% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki mchów.	Całkowite pokrycie mchów w przedziale 20-50%, mchy brunatne zajmują powierzchnię od 20 do 70% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki mchów.	Całkowite pokrycie mchów- poniżej 20%, mchy brunatne nie występują lub zajmują łącznie powierzchnię do 20 % całkowitej powierzchni wszystkich gatunków mchów, zdecydowanie dominują torfowce.
Obce gatunki inwazyjne	Należy podać listę gatunków inwazyjnych (obcych geograficznie i ekologicznie) w płacie oraz ich udział procentowy. Wskaźnik opisuje stopień przekształcenia siedliska.	Brak	Zajmują do 5% powierzchni	Zajmują powyżej 5% powierzchni
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*	Należy podać listę gatunków ekspansywnych w płacie oraz ich udział procentowy. Wskaźnik opisuje kierunek i etap sukcesji na siedliskach zaburzonych, a w przypadku niewielkich zniekształceń sygnalizuje ewentualne zagrożenie.	Brak lub pojedyncze.	Zajmują do 5% powierzchni.	Zajmują powyżej 5% powierzchni.
Zakres pH*	Pomiar pH powierzchniowej warstwy torfu, przy pomocy pH-metru polowego lub metodą Heliga. Należy zmierzyć pH powierzchniowej warstwy torfu, w pięciu punktach, co 50 m wzdłuż płata (trzy w miejscach wykonania zdjęć fitosocjologicznych, a jeśli to możliwe również dwa pomiędzy zdjęciami).	powyżej 7	poniędzy 6 a 7	poniżej 6
Ekspansja krzewów i podrostu drzew*	Należy podać listę gatunków drzew i krzewów występujących w płacie oraz przybliżony procent	Brak lub pojedyncze.	Udział mniejszy niż 15%.	Udział większy niż 15%.

7230		Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
	pokrycia płata dla każdego gatunku, a także sumaryczne pokrycie wszystkich drzew i krzewów. Wskaźnik charakteryzuje zagrożenie zarosnięciem torfowiska przez formacje krzewiaste i zbiorowiska leśne.			
Stopień uwodnienia*	Należy określić głębokość zalegania wody gruntowej, ewentualnie powierzchniowej w okresie letnim (bez użycia sprzętu specjalistycznego) lub, jeśli istnieje taka możliwość, na podstawie odczytu z piezometru. Badania należy przeprowadzić w pięciu punktach, co 50 m wzdłuż płata (trzy- w miejscach wykonania zdjęć fitosocjologicznych, dwa- pomiędzy zdjęciami). Ma to na celu sprawdzenie, na jakiej głębokości znajduje się lustro wody w stosunku do powierzchni torfowiska.	Poziom wody mierzony w piezometrze- do 2 cm powyżej, równo lub do 10 cm poniżej powierzchni torfowiska (w praktyce, w trakcie chodzenia po torfowisku woda zawsze widoczna, przynajmniej do wysokości podeszwy.	Poziom wody mierzony w piezometrze- do 2-10 cm powyżej lub do 10-20 cm poniżej powierzchni torfowiska.	Poziom wody mierzony w piezometrze ponad 10 cm powyżej lub więcej niż 20 cm poniżej powierzchni torfowiska.
Pozyskanie torfu	Należy oszacować rozmiary zniszczeń spowodowanych eksploatacją oraz ewentualny stopień regeneracji siedliska. Pomaga w tym określenie takich faktów, jak: sposób wydobycia (ręczne, mechaniczne czy na skalę przemysłową), roczne wydobycie w m3, procent powierzchni zniszczonego torfowiska oraz przedział czasowy, w którym wydobywano torf. Wskaźnik określa stopień dewastacji siedliska spowodowany eksploatacją torfu.	Brak pozyskania torfu, jeżeli był pozyskiwany w przeszłości (powyżej 30 lat) to na niewielką skalę (do 5% torfowiska), słabo zauważalne w terenie ślady eksploatacji w przeszłości.	Torf pozyskiwany w przeszłości na znacznie większą skalę (powyżej 5% powierzchni torfowiska), wyraźnie widoczne ślady eksploatacji, obecnie brak pozyskiwania lub sporadyczne i na bardzo małą skalę.	Pozyskiwanie torfu na dużą skalę przez miejscową ludność lub eksploatacja przemysłowa.
Melioracje odwadniające	Należy oszacować rozmiary zniszczeń spowodowanych odwodnieniami oraz ewentualny stopień regeneracji siedliska. W tym celu należy określić obecność infrastruktury melioracyjnej, jej stan (konserwacja rowów) oraz jej wpływ na warunki wodne torfowiska (efektywność). Pomaga w tym zebranie takich informacji jak: występowanie rowów melioracyjnych, ich głębokość, poziom wody w rowach, a także czy w rowach woda odpływa czy też stagnuje. Wskaźnik określa stopień dewastacji siedliska spowodowaną odwodnieniem terenu.	Brak sieci rowów i kanałów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury melioracyjnej odwadniających torfowisko, bądź infrastruktura melioracyjna w wystarczającym stopniu "zneutralizowana" na skutek podjętych działań ochronnych (zasypywanie rowów, budowa zastawek, itp.)	Sieć rowów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury w niewielkim stopniu oddziałuje na warunki wodne torfowiska z uwagi na brak konserwacji, częściowe uszkodzenie oraz naturalne zarastanie rowów, bądź też podejmowane działania ochronne, np. budowę zastawek, zasypywanie rowów itp.	Istniejąca infrastruktura melioracyjna wyraźnie pogarsza warunki wodne torfowiska.
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonale; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
------	---

Gatunki charakterystyczne:

- **Blotniszek wełnisty** *Helodium blandowii*
- **Błyszczce włoskowate** *Tomentypnum nitens*
- **Dziewięciornik błotny** *Parnassia palustris*
- **Gnidosz królewski** *Pedicularis sceptrum-carolinum*
- **Gnidosz błotny** *Pedicularis palustris*
- **Grzebieniowiec piórkowaty** *Ctenidium molluscum*
- **Haczykowiec błyszczący** *Hamatocaulis vernicosus*
- **Kosatka kielichowa** *Tofieldia calyculata*
- **Kozłek całolistny** *Valeriana simplicifolia*
- **Kruszczyk błotny** *Epipactis palustris*
- **Kukułka krwista** *Dactylorhiza incarnata*
- **Kukułka szerokolistna** *Dactylorhiza majalis*
- **Limprichtia pośrednia** *Limprichtia cossonii*
- **Lipiennik Loesela** *Liparis loeselii*
- **Marzyca czarniawa** *Schoenus nigricans*
- **Marzyca ruda** *Schoenus ferrugineus*
- **Niebielistka trwała** *Swertia perennis*
- **Mszar krokiewkowaty** *Paludella squarrosa*
- **Pierwiosnek omączony** *Primula farinosa*
- **Ponikło skąpokwiatowe** *Eleocharis quinqueflora*
- **Prątnik nabrzmiały** *Bryum pseudotriquetrum* var. *bimum*
- **Sierpowiec zakrzywiony** *Drepanocladus aduncus*
- **Sił alpejski** *Juncus alpino-articulatus*
- **Skorpionowiec brunatnawy** *Scorpidium scorpioides*
- **Skrzydlik paprociowaty** *Fissidens adianthoides*
- **Storczyk błotny** *Orchis palustris*
- **Świbka błotna** *Triglochin palustre*
- **Tłustosz pospolity** *Pinguicula vulgaris*
- **Torfowiec obły** *Sphagnum teres*
- **Torfowiec Warnstorfa** *Sphagnum warnstorfi*
- **Turzyca Davalla** *Carex davalliana*
- **Turzyca dwupienna** *Carex dioica*
- **Turzyca Hosta** *Carex hostiana*
- **Turzyca łuszczkowata** *Carex lepidocarpa*
- **Turzyca pchła** *Carex pulicaris*
- **Turzyca prosowata** *Carex panicea*
- **Turzyca żółta** *Carex flava*
- **Warnstorfia bezpierzścieniowa** *Warnstorfia exannulata*
- **Warnstorfia pływająca** *Warnstorfia fluitans*
- **Warnstorfia sznurecznik** *Warnstorfia sarmentosa*
- **Wełnianka szerokolistna** *Eriophorum latifolium*
- **Złocieniec gwiazdkowaty** *Campylium stellatum*

7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
------	---

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

- **Trzcinnik lancetowaty** *Calamagrostis canescens*
- **Świerżabek orzęsiony** *Chaerophyllum hirsutum*
- **Trzęślica modra** *Molinia caerulea*
- **Mozga trzcinowata** *Phalaris arundinacea*
- **Trzcina pospolita** *Phragmites australis*
- **Pokrzywa zwyczajna** *Urtica dioica*

Gatunki obce:

- **Tawuła kutnerowata** *Spiraea tomentosa*

Nazwa zbiorowiska:

- **Caricetum davalianae**
- **Orchido-Schoenetum nigricantis**
- **Valeriano-Caricetum flavae**
- **zb.z Schoenus ferrugineus**

91D0		Bory i lasy bagienne		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowolający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Gatunki charakterystyczne*	Lista gatunków charakterystycznych (polska i łacińska nazwa); podać udział procentowy powierzchni zajmowanej przez każdy gatunek (z dokładnością do 10%) wymienić tylko gatunki o pokryciu ≥10%	Obecnych >60% listy gatunków charakterystycznych	Obecnych 30-60% listy gatunków charakterystycznych	Obecnych <30% listy gatunków charakterystycznych
Gatunki dominujące	Lista gatunków dominujących (polska i łacińska nazwa); podać udział procentowy powierzchni zajmowanej przez każdy gatunek (z dokładnością do 10%) wymienić tylko gatunki o pokryciu ≥10%	We wszystkich warstwach dominują gatunki, które dominują w naturalnym zbiorowisku roślinnym, a stosunki ilościowe ich dominacji są naturalne.	We wszystkich warstwach dominują te gatunki, które dominują w naturalnym zbiorowisku roślinnym, ale zachwane stosunki ilościowe.	W jednej lub więcej warstw dominuje gatunek inny, niż zwykle w naturalnym zbiorowisku roślinnym.
Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie*	Lista inwazyjnych gatunków obcych geograficznie (polska i łacińska nazwa); podać udział procentowy powierzchni zajmowanej przez każdy gatunek (z dokładnością do 10%).	Brak	Obecny najwyżej 1 gatunek, nieliczny, sporadyczny	Więcej niż 1 gatunek, lub nawet 1 gatunek liczny
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	Lista gatunków (polska i łacińska nazwa); podać udział procentowy pow. Zajętej przez każdy gat. w płacie (z dokł. Do 10%)	Brak	Obecne, lecz najwyżej 1 gatunek, nie bardzo silnie ekspansywny	Więcej niż 1 gatunek, albo 1 gatunek bardzo silnie ekspansywny.
Odpowiednie uwodnienie*	Podać średnią głębokość zalegania wody oraz ewentualny stopień przesuszenia. Fakultatywnie wskaźnik ten może być oceniany na podstawie dokładnych pomiarów, np. za pomocą mierników automatycznych (o ile jest dostępny jest odpowiedni sprzęt).	Właściwe „bagienne” uwodnienie	Nieco przesuszone	Silnie przesuszone
Wiek drzewostanu	Podać udział w % drzew starszych niż 100 lat oraz starszych niż 50 lat	>20% udział objętośc. Drzew starszych niż 100 lat	<20% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat	<20% udział drzew starszych niż 100 lat i < 50% udział drzew starszych niż 50 lat
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*	Lista oraz procent pokrycia	<1% i nie odnawiające się	<10% i nie odnawiające się	>10% lub odnawiające się
Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	Lista oraz procent pokrycia	<10%	<30%	>30%
Naturalne odnowienie drzewostanu	Podać stopień odnowień (obfite, pojedyncze itp.), podać listę odnawiających się gatunków wraz z pokryciem. Przy ocenie wskaźnika należy brać pod uwagę odnowienia gatunków właściwych dla odpowiedniego podtypu siedliska, a nie naloły wkraczających gatunków ekspansywnych. Brak odnowienia związany z określoną fazą rozwoju drzewostanu nie powinien automatycznie przesądzać o obniżeniu oceny.	Tak, obfite	Tak, lecz pojedyncze	Brak
Występowanie mchów torfowców*	Podać łączne pokrycie warstwy torfowców oraz liczbę ich gatunków	Dominują w runie, normalne zróżnicowanie gatunkowe	Obniżone pokrycie albo różnorodność gatunkowa	Brak lub bardzo niskie pokrycie
Występowanie i stan populacji	Wymienić (polska i łacińska nazwa) gatunki charakterystycznych krzewinek wraz z ich pokryciem w %	Występują z normalną obfitością (uwzględnić lokalną specyfikę)	Występują skapo	Zupełnie brak

91D0		Bory i lasy bagienne		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowolający U1	Zły U2
charakterystycznyc h krzewinek				
Pionowa struktura roślinności	Należy określić stopień przekształceń w strukturze pionowej i przestrzennej drzewostanu. Za „właściwą” należy uznawać wielogeneracyjną strukturę drzewostanu, wyrażającą się zróżnicowaniem struktury wiekowej i jednocześnie zróżnicowaniem struktury przestrzennej. Nadmierne wyrównanie wieku i struktury drzewostanu powinno obniżyć ocenę wskaźnika.	Naturalna, zróżnicowana	Antropogenicznie zmieniona, lecz zróżnicowana	Antropogenicznie ujednolicona
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	Należy brać pod uwagę wszystkie przejawy pozyskania drewna (ślady po zrywce, uszkodzenia pozostałych drzew, zaśmiecenie związane z pracami leśnymi).	Brak	Nieliczne ślady, naruszony <1% powierzchni terenu, liczby drzew	Znaczące, obejmujące >1% powierzchni terenu, liczby drzew itp.
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	Np. rozjeżdżanie, wydeptanie, zaśmiecenie. Wskaźnik powinien mieć charakter pomocniczy. By ocenić stan ochrony w obszarze jako właściwy, należałoby wymagać, by na co najmniej 90% stanowisk stan był właściwy.	Brak	Występują, lecz mało znaczące	Silne
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	Opisać istotne dla bioróżnorodności grupy grzybów, roślin i zwierząt (chronione, zagrożone, rzadkie). Stosować tylko gdy są odpowiednie dane.	Stan wszystkich takich gatunków właściwy (FV)	Stan niektórych takich gatunków niezadowolający (U1)	Stan niektórych takich gatunków zły (U2)
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

Gatunki charakterystyczne:

Dla boru bagiennego:

- Bagno zwyczajne *Ledum palustre*
- Borówka bagienna *Vaccinium uliginosum*
- Modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*,
- Sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*
- Torfowce *Sphagnum spp.*
- Welnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*
- Żurawina błotna *Oxycoccus palustris*

91D0	Bory i lasy bagienne
------	----------------------

Dla brzeziny bagiennej (oprócz gatunków wymienionych przy borze bagiennym):

- Brzoza omszona *Betula pubescens*
- Widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*

Dla borealnej świerczyny bagiennej:

- Gwiazdnica długolistna *Stellaria longifolia*
- Listera sercowata *Listera cordata*
- Świerk pospolity *Picea abies*
- Torfowce *Sphagnum* spp.
- Widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*

Dla sosnowo-brzozowego lasu bagiennego:

- Bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata*
- Brzoza omszona *Betula pubescens*
- Dziewięciornik błotny *Parnassia palustris*
- Kruszczyk błotny *Epipactis palustris*
- Torfowce *Sphagnum* spp.
- Turzyca strunowa *Carex chordorrhiza*
- Sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*
- Welnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*
- Zachyłnik błotny *Thelypteris palustris*
- Żurawina błotna *Oxycoccus palustris*

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

Gatunki ekspansywnych apofitów zdarzające się w borach i lasach bagiennych to np. trzęślica, borówka czernica, jeżyny czy trzcinnik piaszkowy.

Gatunki obce:

- Tawuła kutnerowata *Spiraea tomentosa*

91D0	Bory i lasy bagienne
------	----------------------

Nazwa zbiorowiska Brzezina bagienna 91D0-1:

- *Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis* Libbert 1933
- *Betulo pubescenti-Piceetum* Sokoł. 1980

Nazwa zbiorowiska Sosnowy bór bagienny 91D0-2:

- *Sphagno-Betuletum*
- *Vaccinio uliginosi-Pinetum ericetosum tetralis*
- *Vaccinio uliginosi-Pinetum* Kleist 1929
- *Vaccinio uliginosi-Pinetum molinietosum*
- *Vaccinio uliginosi-Pinetum typicum*

Nazwa zbiorowiska Górskie torfowiska wysokie z sosną drzewokosą i kosodrzewiną 91D0-3:

- *Pino mugo-Sphagnetum*
- *Chamaemoro-Pinetum mugo*

Nazwa zbiorowiska Podmokła i torfowiskowa świerczyna górską 91D0-4:

- *Sphagno-Piceetum*
- *Bazzanio-Piceetum* Br.-Bl.&Siss 1939 in Br.-Bl.&al.1939
- *Bazzanio-Piceetum cariceosum fuscae*
- *Bazzanio-Piceetum equisetetosum sylvaticae*
- *Vaccinio uliginosi-Piceetum abietis*

Nazwa zbiorowiska Borealna świerczyna bagienna 91D0-5:

- *Sphagno girgensohnii-Piceetum* Polak. 1962
- *Sphagno girgensohnii-Piceetum myrtilletosum*
- *Sphagno girgensohnii-Piceetum typicum*
- *Sphagno girgensohnii-Piceetum dryopteridetosum*

Nazwa zbiorowiska Sosnowo-brzozowy las bagienny 91D0-6:

- *Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis*

91E0		Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadawalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Gatunki charakterystyczne*	Należy podać listę gatunków charakterystycznych dla siedliska (polska i łacińska nazwa), w rozbiciu na warstwy, wraz z określeniem szacunkowego procentowego pokrycia w płacie oraz ilościowości w skali Braun-Blanqueta.	Kombinacja florystyczna typowa dla łęgu	Kombinacja florystyczna zubożona, lecz oparta na gatunkach typowych dla łęgu	Kombinacja florystyczna zdominowana przez gatunki le łęgowe, a łąkowe lub ruderalne
Gatunki dominujące*	Należy podać listę gatunków panujących i współpanujących (polska i łacińska nazwa), w rozbiciu na warstwy, wraz z określeniem szacunkowego procentowego pokrycia w płacie (z dokładnością do 10%) oraz ilościowości w skali Braun-Blanqueta. Należy wymienić tylko gatunki o pokryciu powyżej 25% (3 i więcej w skali Braun-Blanqueta).	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym zachowane są naturalne stosunki ilościowe (nie ma dominacji facjalnej)	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe (dominacja facjalna)	W jednej lub więcej warstw dominuje gatunek obcy dla naturalnego zbiorowiska roślinnego
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	Należy podać wystąpienie każdego gatunku obcego geograficznie (polska i łacińska nazwa) w drzewostanie z określeniem szacunkowego pokrycia w płacie (w dziesiątkach %) oraz ilościowości w skali Braun-Blanqueta	<1% i nie odnawiające się	<10% i nie odnawiające się	>10% lub spontanicznie odnawiające się, niezależnie od udziału
Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie*	Należy podać łączne pokrycie (w %) oraz listę gatunków obcych geograficznie (polska i łacińska nazwa) wraz z pokryciem procentowym każdego z nich oraz ilościowości w skali Braun-Blanqueta. W ocenie wskaźnika należy wziąć pod uwagę również lokalną inwazyjność gatunków.	Obecny najwyżej 1 gatunek, nieliczny, sporadyczny	Więcej niż 1 gatunek, lub nawet 1 gatunek jeżeli liczny	Facjalna dominacja gatunku obcego
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	Należy podać łączne pokrycie (w %) oraz listę ekspansywnych gatunków roślin zielnych (polska i łacińska nazwa) wraz z pokryciem procentowym każdego z nich oraz ilościowości w skali Braun-Blanqueta. W ocenie wskaźnika należy wziąć pod uwagę zarówno ekspansywność gatunku, jak i jego pokrycie.	Nie bardzo silnie ekspansywne	Silnie ekspansywne, lecz nie ograniczające różnorodności runa	Facjalnie dominujące w sposób ograniczający różnorodność runa
Martwe drewno	Podać wartość w m3/ha, wg zliczenia z powierzchni płyta 200m x 10m i przeliczenia na ha. Uwzględniać martwe drzewa i części drzew leżących i stojących od 7 cm grubości w cieńszym końcu; nie wlicza się pniaków. Do oceny można wykorzystać dane zbierane w planach urządzenia lasu. Na stanowiskach zidentyfikowanych jako podtypy 91E0-6 i 91E0-7 wskaźnik ten ma charakter pomocniczy, tzn. powinien być badany, ale nie powinien być brany pod uwagę w ocenie parametru „specyficzna struktura i funkcje”.	>20 m3/ha	10-20 m3/ha	<10 m3/ha
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości*	Liczba kłód i stojących pni >3 m długości/wysokości i >50 cm grubości, mierzonej w pierśnicy martwych drzew stojących, a w przypadku kłód leżących w pierśnicy jeśli można ją określić lub w grubszym końcu kłody. Podać wg zliczenia z powierzchni płyta 200m x 10m i przeliczenia na ha. Na stanowiskach zidentyfikowanych jako podtypy 91E0-6 i 91E0-7 wskaźnik ten ma charakter pomocniczy, tzn. powinien być badany, ale nie powinien być brany pod uwagę w ocenie parametru „specyficzna struktura i funkcje”. Próg grubości obniża się do 30 cm gdy z przyczyn naturalnych drzewa nie dorastają do 50 cm grubości.	>5 szt./ha	3-5 szt./ha	<3 szt./ha
Naturalność koryta rzecznoego (brak regulacji)	Wskaźnik opisowy, stosowany jeżeli występowanie łęgów jest związane z ciekim naturalnym. Wskaźnik dotyczy śladów antropogenicznego przekształcenia koryta cieku.	Brak regulacji lub ciek zupełnie zrenaturalizowany po dawniejszej regulacji	Regulacja wykonana metodami „miękkimi”, z zachowaniem cech hydromorfologicznych cieku naturalnego	Regulacja zmieniająca rytm zalewów lub regulacja zupełnie zmieniająca linię cieku. Istnienie urządzeń

91E0		Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadawalający U1	Zły U2
				piętrzących zmieniających reżim cieku
Reżim wodny*	Wskaźnik opisowy. Dla typów siedliska nie podlegających zalewom określić przewodnienie podłoża. Wskaźnik nie powinien być odnoszony do bezwzględnej częstotliwości zalewów, ale do częstotliwości i rytmu „normalnych” wahań poziomu wody dla danego zbiorowiska roślinnego.	Dynamika zalewów i przewodnienie podłoża normalne z punktu widzenia odpowiedniego ekosystemu/zbiorowiska roślinnego	Dynamika zalewów i przewodnienie podłoża obniżone w stosunku do normalnego	Zupełny brak zalewów lub zupełnie przesuszone podłoże
Wiek drzewostanu	Wiek drzewostanu i jego wyrównanie, udział drzew >100 lat, udział drzew >50 lat. Na stanowiskach zidentyfikowanych jako podtypy 91E0-6 i 91E0-7 wskaźnik ten ma charakter pomocniczy, tzn. powinien być badany, ale nie powinien być brany pod uwagę w ocenie parametru „specyficzna struktura i funkcje”.	>20% udział drzew starszych niż 100 lat	<20% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat	<20% udział drzew starszych niż 100 lat i < 50% udział drzew starszych niż 50 lat
Pionowa struktura roślinności	Określić stopień przekształceń w strukturze pionowej i przestrzennej drzewostanu. Za właściwą należy uznawać wielogeneracyjną strukturę drzewostanu, wyrażającą się zróżnicowaniem struktury wiekowej. Nadmierne wyrównanie wieku i struktury drzewostanu powinno obniżyć ocenę wskaźnika.	Naturalnie zróżnicowana	Antropogenicznie zmieniona, lecz zróżnicowana	Antropogenicznie ujednolicona
Naturalne odnowienie drzewostanu	Procent pokrycia przez naturalne odnowienie (jeśli różne gatunki podać procent dla każdego gatunku)	Tak, obfite	Tak, lecz pojedyncze	Brak
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	Opisać i ocenić intensywność zniszczeń.	Brak	Nieliczne ślady, naruszone <1 % powierzchni terenu, liczby drzew	Znaczące, obejmujące >1 % powierzchni terenu, liczby drzew
Inne zniekształcenia	Wskaźnik opisowy. Podać rodzaj zniekształcenia, intensywność i istotność dla stanu siedliska.	Brak	Występują, lecz mało znaczące	Silne
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	Opisać istotne dla bioróżnorodności grupy grzybów, roślin i zwierząt	Stan wszystkich takich gatunków właściwy (FV)	Stan niektórych takich gatunków niezadawalający (U1)	Stan niektórych takich gatunków zły (U2)
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)
------	---

Gatunki charakterystyczne:

W drzewostanie:

- **Jesion wyniosły** *Fraxinus excelsior*
- **Olsza czarna** *Alnus glutinosa*
- **Topola biała** *Populus alba*
- **Topola czarna** *Populus nigra*
- **Wierzba biała** *Salix alba*
- **Wierzba krucha** *Salix fragilis*

W warstwie krzewów:

- **Czeremcha zwyczajna** *Padus avium*
- **Kruszyna pospolita** *Frangula alnus*
- **Porzeczka czarna** *Ribes nigrum*

W runie:

- **Chmiel zwyczajny** *Humulus lupulus*
- **Czartawa drobna** *Circaea alpina*
- **Czartawa pospolita** *Circaea lutetiana*
- **Czyściec leśny** *Stachys sylvatica*
- **Gajowiec żółty** *Galeobdolon luteum*
- **Gwiaździca gajowa** *Stellaria nemorum*
- **Jeżyna popielica** *Rubus caesius*
- **Karbieńiec pospolity** *Lycopus europaeus*
- **Kielisznik zaroślowy** *Calystegia sepium*
- **Kosaciec żółty** *Iris pseudacorus*
- **Kostrzewa olbrzymia** *Festuca gigantea*
- **Krwawnica pospolita** *Lythrum salicaria*
- **Kuklik zwisły** *Geum rivale*
- **Leszczyna zwyczajna** *Corylus avellana*
- **Mozga trzcinowata** *Phalaris arundinacea*
- **Niecierpek pospolity** *Impatiens noli-tangere*
- **Podagrycznik zwyczajny** *Aegopodium podagraria*
- **Pokrzywa zwyczajna** *Urtica dioica*
- **Przytulia błotna** *Galium palustre*
- **Przytulia czepna** *Galium aparine*
- **Psianka słodkogórz** *Solanum dulcamara*
- **Sadziec konopiasty** *Eupatorium cannabinum*
- **Śledziennica skrętołista** *Chrysosplenium alternifolium*
- **Świerżabek orzęsiony** *Chaerophyllum hirsutum*
- **Tarczycza pospolita** *Scutellaria galericulata*
- **Tojeść pospolita** *Lysimachia vulgaris*
- **Turzyca długowłosa** *Carex elongata*
- **Turzyca dzióbkowata** *Carex rostrata*
- **Wietlica samicza** *Athyrium filix-femina*
- **Zawilec żółty** *Anemone ranunculoides*
- **Ziarnopłon wiosenny** *Ficaria verna*
- **Żywokost lekarski** *Symphytum officinale*

91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)
------	---

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

Gatunki ekspansywne apofitów występujące w łęgach to np. jeżyny, śmialek darniowy, pokrzywa, podagrycznik.

Gatunki obce:

Nazwa zbiorowiska Łęg wierzbowy 91E0-1:

- *Salicetum albo-fragilis phragmitetosum*
- *Salicetum albo-fragilis R.Tx. 1955*
- *Salicetum albo-fragilis rorippetosum*
- *Salicetum albo-fragilis typicum*
- *Salicetum fragilis Passarge 1957*

Nazwa zbiorowiska Łęg topolowy 91E0-2:

- *Populetum albae Br.-Bl. 1931*

Nazwa zbiorowiska Niżowy łęg jesionowo-olszowy 91E0-3:

- *Fraxino-Alnetum ranunculetosum*
- *Fraxino-Alnetum urticetosum*
- *Fraxino-Alnetum W.Mat. 1952*
- *Piceo abietis-Alnetum glutinosae Sokoł. 1980*
- *Pruno padi - Fraxinetum excelsioris Oberdorfer 1953*
- *Stellario nemorum-Alnetum glutinosae Lohm. 1957*

Nazwa zbiorowiska Źródliskowe lasy olszowe na niżu 91E0-4:

- *Fraxino-Alnetum cardaminetosum amarae*

Nazwa zbiorowiska Podgórski łęg jesionowy 91E0-5:

- *Carici remotae-Fraxinetum chrysosplenietosum*
- *Carici remotae-Fraxinetum equisetetosum maximii*
- *Carici remotae-Fraxinetum Koch 1926*

Nazwa zbiorowiska Nadrzeczna olszyna górską 91E0-6:

- *Alnetum incanae Ludi 1921*
- *Alnetum incanae var. Salix fragilis i S. purpurea*
- *Alnetum incanae var. typowy*
- *Alnetum incanae var. Acer pseudoplatanus*

Nazwa zbiorowiska bagienna olszyna górską 91E0-7:

- *Caltho latae-Alnetum Zarzycki 1963*
- *Piceo abietis-Alnetum glutinosae Mráz 1959*

91F0		Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Znaczny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub danymi historycznymi
Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa*	Należy opisać stopień odesktałcenia składu florystycznego runa od typowej kompozycji florystycznej. Jako typową kompozycję florystyczną należy traktować runo najlepiej zachowanych, dojrzalych fitocenz w danym obszarze i w danych warunkach topograficznych. Należy brać pod uwagę specyfikę lasów łęgowych – w tym pewną otwartość i labiność ich kompozycji florystycznej, związaną z warunkami doliny rzecznej. Jako „właściwe” należy akceptować wszystkie kombinacje florystyczne, które nie są wyraźnie zniekształcone antropogenicznie.	Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej)	Zubożona w stosunku do typowej dla siedliska w regionie	Kadłubowa
Gatunki dominujące*	Należy podać listę gatunków dominujących w każdej z warstw wraz z określeniem szacunkowego pokrycia w płacie (w dziesiątkach %).	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są to naturalne stosunki ilościowe.	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe.	W jednej lub więcej warstw dominuje gatunek obcy dla naturalnego zbiorowiska roślinnego.
Liczba gatunków z grupy „wiązy, dąb, jesion” występujących w drzewostanie	Należy podać listę gatunków z grupy „wiązy, dąb, jesion” w drzewostanie wraz z określeniem szacunkowego pokrycia w płacie (w dziesiątkach %).	Trzy i więcej gatunków	Dwa gatunki.	Jeden gatunek
Różnorodność gatunkowa warstwy krzewów	Należy podać listę gatunków w warstwie krzewów.	Cztery i więcej gatunków.	Dwa-trzy gatunki.	Jeden gatunek lub brak
Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	Należy podać listę gatunków obcych ekologicznie w drzewostanie wraz z określeniem szacunkowego pokrycia w płacie (w dziesiątkach %). Niewielki udział (do 10%) jest tolerowany bez obniżenia oceny, jednak większy powinien być interpretowany jako zniekształcenie.	udział <10%	udział 10-50%	udział >50%
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*	Należy podać listę gatunków obcych geograficznie w drzewostanie wraz z określeniem szacunkowego pokrycia w płacie (w dziesiątkach %). Większy niż jednostkowy udział gatunku obcego, a także fakt jego odnawiania się, powinien obniżyć ocenę wskaźnika.	<1% i nie odnawiające się	<10% i nie odnawiające się.	>10% lub spontanicznie się odnawiające, niezależnie od udziału
Martwe drewno	Należy podać wartość w m³/ha. Należy uwzględnić martwe drzewa i części drzew leżących i stojących od 7 cm grubości w cieńszym końcu; nie wlicza się pniaków.	>20 m3/ha	10-20 m3/ha.	<10 m3/ha
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości*	Należy podać liczbę kłód i stojących pni >3 m długości/wysokości i >50 cm grubości, mierzonej w pierśnicy martwych drzew stojących, a w przypadku kłód leżących w pierśnicy, jeśli można ją określić, lub w grubszym końcu kłody. W przypadku, gdy z przyczyn naturalnych w danym płacie siedliska drzewa nie dorastają do takich grubości, próg grubościowy obniża się do 30 cm.	>5 szt./ha	3-5 szt./ha.	<3 szt./ha
Wiek drzewostanu	Podać wiek w latach. Wskaźnik wyraża „dojrzalszość” fitocenozy, mierzoną w uproszczony sposób wiekiem drzew budujących drzewostan. Pomiar następuje albo metodą taksacji wzrokowej (oszacowania udziału procentowego), albo przez wykorzystanie opisu taksacyjnego drzewostanu.	>10% udział objętościowy drzew starszych niż 100 lat	<10% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat.	<10% udział drzew starszych niż 100 lat i < 50% udział drzew starszych niż 50 lat.
Naturalne odnowienie drzewostanu	Należy opisać stopień odnowień (obfite, pojedyncze itp.), podać listę odnawiających się gatunków. Pod uwagę bierze się łączne pokrycie odnowienia wszystkich naturalnie występujących w drzewostanie gatunków drzew. Brak odnowienia związany z określoną fazą rozwoju drzewostanu nie powinien automatycznie przesądzać o obniżeniu oceny.	Tak, więcej niż 2 gatunki, obfite, reagujące na luki i prześwietlenia.	Tak, pojedyncze lub ograniczone do jednego gatunku.	Brak
Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	Należy określić stopień przekształceń w strukturze pionowej i przestrzennej drzewostanu. Za „właściwą” należy uznawać wielogeneracyjną strukturę drzewostanu, wyrażającą się zróżnicowaniem struktury wiekowej i jednocześnie	Zróżnicowana; >70% powierzchni pokryte przez zwarty drzewostan, jednak	Jednolity stary drzewostan lub struktura zróżnicowana ze zwartym starym	Jednolite odnowienia lub zróżnicowana struktura KO z <30% powierzchni

91F0		Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)		
Nazwa parametru / wskaźnika	DEFINICJA	Waloryzacja		
		Właściwy FV	Niezadowalający U1	Zły U2
	zróżnicowaniem struktury przestrzennej. Nadmierne wyrównanie wieku i struktury drzewostanu powinno obniżyć ocenę wskaźnika.	obecne luki, prześwietlenia.	drzewostanem, zajmującym 30-70% powierzchni.	zajętej przez fragmenty starego drzewostanu.
Przejawy procesu gądówienia	Należy opisać natężenie procesu wraz z podaniem pokrycia przez gatunki gądowe (w dziesiątkach %). Przejawem procesów gądowania jest np. proces brunatnienia mać rzecznych (jeżeli dysponujemy danymi glebowymi), ekspansja graba, dominacja gatunków lasów świeżych nad gatunkami wilgociolubnymi w runie. Sygnałem pomocniczym bywa trwałe wysychanie i zarastanie towarzyszącym łęgom starorzeczy. Nie należy oceniać jako zniekształcenia sytuacji, w której w związku z mozaiką mikrotopograficzną łęgi w naturalny sposób przeplatają się z ągami, i z tego wynika ich lokalne wzbogacenie w gatunki gądowe.	Brak lub nieznaczne.	Wyraźne.	Silnie zaawansowane
Ekspansyjne gatunki obce w podszybie i runie	Należy podać listę gatunków inwazyjnych wraz z określeniem szacunkowego pokrycia w płacie (w dziesiątkach %).	Obecny powyżej jeden gatunek, nieliczny, sporadyczny.	Więcej niż jeden gatunek lub nawet jeden gatunek, jeżeli liczny.	Facjalna dominacja gatunku obcego.
Ekspansyjne gatunki rodzime (apofity)	Należy podać listę gatunków ekspansyjnych wraz z określeniem szacunkowego pokrycia w płacie (w dziesiątkach %).	Co powyżej pojedynczo.	Udział podwyższony, lecz nie bardzo ekspansywne	Silnie ekspansywne
Stosunki wodno-wilgotnościow e*	Należy określić stopień zniekształcenia warunków hydrologicznych, np. sztuczne odcięcie łęgu od wpływu przynajmniej okazjonalnych zalewów wodami rzecznyymi. Należy uwzględnić lokalną specyfikę warunków hydrologicznych, w jakiej wykształcił się dany płat łęgu - np. brak zalewów w miejscach, które nigdy zalewem nie podlegały, nie powinny być kwalifikowany jako zniekształcenie.	Zalewy wodami rzecznyymi zdarzające się co najmniej raz na kilka lat. W przypadku łęgów poza dolinami - naturalne warunki wilgotnościowe.	Zalewy wodami rzecznyymi zdarzające się wyjątkowo, lecz zastępowane przez przesiąki lub stagnowanie wody opadowej; znaczne uwilgotnienie, niewiele tylko odbiegające od stanu naturalnego.	Brak zalewów wodami rzecznyymi i objawy przesuszenia.
Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	Określić rodzaj i intensywność zachodzących procesów. Należy uwzględnić tu nie sam fakt prowadzenia pozyskania drewna i obecność np. pniaków, ale naruszenia runa i powierzchni gleby, a także podszytu i podrostów, zasobów martwego drewna itp.	Brak	Pojedyncze ślady.	Liczne ślady.
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecienie)	Należy opisać rodzaj zniekształceń (np. rozjeżdżanie, wydeptanie, zaśmiecienie) oraz ich natężenie.	Brak	Występują, lecz mało znaczące.	Silne
Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	Opisać istotne dla bioróżnorodności grupy grzybów, roślin i zwierząt. Wskaźnik umożliwiający wyrażenie zdolności siedliska do utrzymywania gatunków ważnych dla różnorodności biologicznej (chronionych, zagrożonych, rzadkich). Wybór uwzględnianych tu gatunków będzie zależał od lokalnej specyfiki obszaru. Wskaźnik stosować, gdy są dostępne odpowiednie dane.	Stan wszystkich takich gatunków właściwy (FV).	Stan niektórych takich gatunków niezadowalający (U1).	Stan niektórych takich gatunków zły (U2)
Ogólnie struktura i funkcje		Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono przynajmniej na U1	Wszystkie wskaźniki kardynalne oceniono na FV, pozostałe przynajmniej na U1
Perspektywy ochrony		Perspektywy ochrony siedliska dobre lub doskonałe; nie stwierdzono i nie przewiduje się znaczącego oddziaływania czynników zagrażających; prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej	Inne kombinacje	Perspektywy ochrony siedliska są złe; stwierdzony lub przewidywalny wpływ czynników zagrażających; mało prawdopodobne przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej
Ocena ogólna		Wszystkie parametry oceniono na FV	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U1, brak ocen U2	Jeden lub więcej parametrów oceniono na U2

*wskaźniki kardynalne

91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)
------	---

Gatunki charakterystyczne:

W drzewostanie:

- **Dąb szypułkowy** *Quercus robur*
- **Jesion wyniosły** *Fraxinus excelsior*
- **Klony** *Acer spp.*
- **Olsza czarna** *Alnus glutinosa*
- **Wiązy** *Ulmus spp.*

W warstwie krzewów:

- **Bez czarny** *Sambucus nigra*
- **Czeremcha zwyczajna** *Padus avium*
- **Dereń świdwa** *Cornus sanguinea*
- **Głóg dwuszyjkowy** *Crataegus laevigata*
- **Kalina koralowa** *Viburnum opulus*
- **Leszczyna pospolita** *Corylus avellana*
- **Porzeczka czerwona** *Ribes spicatum*
- **Szalklak pospolity** *Rhamnus cathartica*
- **Trzmielina pospolita** *Euonymus europaeus*

W runie:

- **Bluszcz kurdybanek** *Glechoma hederacea*
- **Czartawa pospolita** *Circaea lutetiana*
- **Czosnaczek pospolity** *Alliaria petiolata*
- **Czyściec leśny** *Stachys sylvatica*
- **Gwiazdnica gajowa** *Stellaria nemorum*
- **Jasnota plamista** *Lamium maculatum*
- **Jeżyna popielica** *Rubus caesius*
- **Kokorycz pusta** *Corydalis cava*
- **Kokorycz wątła** *Corydalis intermedia*
- **Kopytnik pospolity** *Asarum europaeum*
- **Kostrzewa olbrzymia** *Festuca gigantea*
- **Kuklik pospolity** *Geum urbanum*
- **Płaskomerzyk falisty** *Plagiomnium undulatum*
- **Niecierpek pospolity** *Impatiens noli-tangere*
- **Piżmaczek wiosenny** *Adoxa moschatellina*
- **Przytulica czepna** *Galium aparine*
- **Szczyr trwały** *Mercurialis perennis*
- **Śledziennica skrętolistna** *Chrysosplenium alternifolium*
- **Zawilec gajowy** *Anemone nemorosa*
- **Zawilec żółty** *Anemone ranunculoides*
- **Ziarnopłon wiosenny** *Ficaria verna*
- **Złoc żółta** *Gagea lutea*

91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)
------	---

Niepożądane rodzime gatunki ekspansywne:

Gatunki ekspansywnych apofitów zdarzające się w łęgach typu 91F0 to np. jeżyny, a także gatunki łąkowe.

Gatunki obce w podszycie i runie:

- **Niecierpek drobnokwiatowy** *Impatiens parviflora*
- **Klon jesionolistny** *Acer negundo*
- **Winobluszcz pięciolistkowy** *Parthenocissus quinquefolia*
- **Rdestowiec ostrokończysty** *Reynoutria japonica*
- **Rdestowiec sachaliński** *Reynoutria sachalinensis*

Nazwa zbiorowiska Łęg wiązowo-jesionowy 91F0:

- *Ficario-Ulmetum minoris Knapp 1942 em. J.Mat. 1976*
- *Astrantio-Fraxinetum Oberd. 1953*
- *Querco-Ulmetum Issler 1924*
- *Violo odoratae-Ulmetum minoris (Weewers 1940) Doing 1962*

Nazwa zbiorowiska Łęg wiązowo-jesionowy typowy 91F0-1:

- *Ficario-Ulmetum minoris typicum*

Nazwa zbiorowiska Łęg wiązowo-jesionowy śledziennicowy 91F0-2:

- *Ficario-Ulmetum minoris chrysosplenietosum*